

**PAPILDOMO SAVANORIŠKO PENSIJŲ KAUPIMO FONDO
LUMINOR PENSIJA 3 PLUS
2019 M. METINĖS ATASKAITOS IR
NEPRIKLAUSOMO AUDITORIAUS IŠVADA**

TURINYS

I. BENDROJI INFORMACIJA	8
II. GRYNŲJŲ AKTYVŲ, APSKAITOS VIENETŲ SKAIČIUS IR VERTĖ	8
III. ATSKAITYMAI IŠ PENSIJŲ TURTO	8
IV. INFORMACIJA APIE PENSIJŲ FONDO INVESTICINIŲ PRIEMONIŲ PORTFELĮ	8
V. PENSIJŲ FONDO LYGINAMASIS INDEKSAS, INVESTICIJŲ GRAŽA IR RIZIKOS RODIKLIAI	10
VI. PENSIJŲ FONDO FINANSINĖS ATASKAITOS	10
GRYNŲJŲ AKTYVŲ ATASKAITA	11
GRYNŲJŲ AKTYVŲ POKYČIŲ ATASKAITA	12
AIŠKINAMASIS RAŠTAS	13
VII. INFORMACIJA APIE PENSIJŲ FONDO DALYVIUS	28
VIII. IŠORINIAI PINIGŲ SRAUTAI	29
IX. INFORMACIJA APIE GARANTIJŲ REZERVĄ	29
X. INFORMACIJA APIE PENSIJŲ FONDO REIKMĖMS PASISKOLINTAS LĖŠAS	29
XI. KITA INFORMACIJA	29
XII. ATSAKINGI ASMENYS	29

Nepriklausomo auditoriaus išvada

Papildomo savanoriško pensijų kaupimo pensijų fondo „Luminor pensija 3 plus“ dalyviams

Išvada dėl finansinių ataskaitų audito

Mūsų nuomonė

Mūsų nuomone, finansinės ataskaitos, pateiktos 11 - 28 puslapiuose, parodo tikrą ir teisingą UAB „Luminor investicijų valdymas“ valdomo papildomo savanoriško pensijų kaupimo pensijų fondo „Luminor pensija 3 plus“ (toliau – Fondas) 2019 m. gruodžio 31 d. finansinės būklės ir tuomet pasibaigusiu metų jo grynujų aktyvų pokyčių vaizdą pagal Lietuvos Respublikoje buhalterinę apskaitą ir finansinių ataskaitų sudarymą reglamentuojančius teisės aktus bei Verslo apskaitos standartus.

Mūsų nuomonė atitinka 2020 m. balandžio 17 d. papildomą ataskaitą UAB „Luminor investicijų valdymas“ Stebėtojų tarybai.

Mūsų audito apimtis

Fondo finansines ataskaitas sudaro:

- 2019 m. gruodžio 31 d. grynujų aktyvų ataskaita;
- tuomet pasibaigusiu metų grynujų aktyvų pokyčių ataskaita;
- finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas, apimantis reikšmingus apskaitos principus ir kitą aiškinamąją informaciją.

Pagrindas nuomonei pareikšti

Auditą atlikome pagal Tarptautinius audito standartus (TAS). Mūsų atsakomybė pagal TAS toliau aprašyta mūsų išvados pastraipoje „Auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų auditą“.

Manome, kad gauti audito įrodymai suteikia pakankamą ir tinkamą pagrindą mūsų audito nuomonei.

Nepriklausomumas

Esame nepriklausomi nuo Fondo vadovaujantis Tarptautinių buhalterijų etikos standartų valdybos Buhalterijų profesionalų etikos kodeksu (TBESV kodeksas) ir Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų audito įstatymu, kurie taikytini atliekant finansinių ataskaitų auditą Lietuvos Respublikoje. Taip pat laikomės kitų TBESV kodekse bei Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų audito įstatyme numatytų etikos reikalavimų.

Remdamiesi savo žiniomis ir įsitikinimu, pareiškiame, kad ne audito paslaugos, kurias suteikėme Fondui, atitinka Lietuvos Respublikoje taikomus įstatymus ir kitus teisės aktus. Taip pat pareiškiame, kad nesuteikėme ne audito paslaugų, kurios yra draudžiamos pagal Reglamento (ES) Nr. 537/2014 5 straipsnio 1 dalį, atsižvelgiant į Reglamento (ES) Nr. 537/2014 išimtį, patvirtintą Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų audito įstatyme.

Ne audito paslaugų, laikotarpiu nuo 2019 m. sausio 1 d. iki 2019 m. gruodžio 31 d., Fondui nesuteikėme.

Mūsų audito metodika

Apžvalga

Reikšmingumo lygis

Bendras reikšmingumo lygis Fondui yra 78 tūkst. Eur

Pagrindinis audito dalykas

- Investicijų vertinimas ir egzistavimas

Planuodami auditą nustatėme reikšmingumo lygį ir įvertinome reikšmingo iškraipymo finansinėse ataskaitose rizikas. Būtent, atsižvelgėme į tas sritis, kuriose vadovybė priėmė subjektyvius sprendimus: pavyzdžiui, sprendimus dėl reikšmingų apskaitinių įvertinimų, kuriems nustatyti buvo remtasi prielaidomis ir atsižvelgta į būsimus įvykius, kurie savo prigimtimi yra neapibrėžti. Kaip ir visų kitų mūsų auditų metu, įvertinome vadovybės vidaus kontrolės procedūrų nesilaikymo riziką, taip pat, be kitų dalykų, įvertinome, ar buvo tam tikrą tendencingumą patvirtinančių įrodymų, kurie liudytų apie reikšmingo iškraipymo dėl apgaulės riziką.

Audito apimtį pritaikėme taip, kad mūsų atlikti darbai būtų pakankami, kad galėtume pareikšti savo nuomonę apie finansines ataskaitas kaip visumą, atsižvelgiant į Fondo struktūrą, apskaitos procesus ir kontroles, taip pat į sektorių, kuriame Fondas vykdo savo veiklą.

Reikšmingumo lygis

Mūsų audito apimčiai įtakos turėjo mūsų taikomas reikšmingumo lygis. Audito paskirtis – gauti pakankamą užtikrinimą dėl to, ar finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų. Iškraipymai gali atsirasti dėl apgaulės ar klaidos. Iškraipymai yra laikomi reikšmingais, jei galima pagrįstai numatyti, kad kiekvienas atskirai ar visi kartu jie turės įtakos finansinių ataskaitų naudotojų priimamiems ekonominiams sprendimams remiantis šiomis finansinėmis ataskaitomis.

Remdamiesi savo profesiniu sprendimu nustatėme tam tikras kiekybines ribas reikšmingumo lygiui, įskaitant bendrą Fondo reikšmingumo lygį finansinėms ataskaitoms kaip visumai, kuris pateiktas lentelėje toliau. Šios kiekybinės ribos kartu su kokybiniais aspektais padėjo mums apibrėžti audito apimtį bei audito procedūrų pobūdį, atlikimo laiką ir aprėptį, taip pat įvertinti kiekvieno atskirai ir visų kartu iškraipymų, jei tokių buvo, poveikį finansinėms ataskaitoms kaip visumai.

Bendras reikšmingumo lygis Fondui

78 tūkst. Eur (2018: 53 tūkst. Eur)

Kaip mes jį nustatėme

Bendras reikšmingumo lygis sudaro 1 % Fondo grynujų aktyvų.

Taikyto reikšmingumo lygio išaiškinimas

Kaip pagrindinį kriterijų reikšmingumo lygiui nustatyti pasirinkome grynuosius aktyvus, nes, mūsų nuomone, tai yra bendrai priimtas kriterijus, kuriuo remiantis įvertinami fondų veiklos rezultatai. Pasirinkome 1 %, kuris yra priimtinoje kiekybinio reikšmingumo lygio ribose.

Sutarėme su UAB „Luminor investicijų valdymas“ vadovybe, kad informuosime juos apie audito metu nustatytus iškraipymus, viršijančius 4 tūkst. Eur sumą, taip pat apie iškraipymus, nesiekiančius šios sumos, apie kuriuos, mūsų nuomone, būtina informuoti dėl kokybinių priežasčių.

Pagrindiniai audito dalykai

Pagrindiniai audito dalykai – tai dalykai, kurie mūsų profesiniu sprendimu buvo svarbiausi atliekant einamojo laikotarpio finansinių ataskaitų auditą. Šiuos dalykus nagrinėjome atlikdami finansinių ataskaitų kaip visumos auditą ir formuluodami apie jas savo nuomonę, todėl apie šiuos dalykus mes nepareiškiamo jokios atskiros savo nuomonės.

Pagrindinis audito dalykas

Kaip audito metu nagrinėjome pagrindinį audito dalyką

Investicijų vertinimas ir egzistavimas

(žr. apskaitos politikos „Investicijų įvertinimo metodai bei investicijų pervaldinimo periodiškumas“ dalį ir 3 pastabą)

Investicijos yra didžiausias turto straipsnis grynujų aktyvų ataskaitoje (perleidžiamųjų vertybinių popierių balansinė vertė sudaro 7.409 tūkst. Eur).

Investicijos apskaitomos tikrąja verte, kuri nustatoma remiantis aktyvioje rinkoje stebimomis kainomis. Jeigu rinkos kainos aktyviosiose rinkose nėra, vertė nustatoma remiantis panašaus turto vertėmis arba remiantis kitais aktyviosios rinkos duomenimis. Jei tikrosios vertės negalima patikimai nustatyti remiantis pirmiau minėtais metodais, tikroji vertė nustatoma atsižvelgiant į kitus ekonominius duomenis ar informaciją.

Audito metu skyrėme ypatingą dėmesį perleidžiamųjų vertybinių popierių vertinimui ir egzistavimui, nes tai reikšmingiausias turto straipsnis.

Su vadovybe aptarėme procesus ir kontrolės procedūras, susijusius su investicijų vertinimu, pardavimu ir pirkimu bei patikrinome pasirinktų kontrolės procedūrų veiksmingumą.

Siekdami surinkti įrodymų apie visų perleidžiamųjų vertybinių popierių egzistavimą, mes gavome patvirtinimo laišką iš banko, kuris veikia kaip depozitoriumo bankas ir sutikrinome laiške nurodytų perleidžiamųjų vertybinių popierių kiekius ir vertes su Fondo apskaitytais duomenimis.

Siekdami surinkti įrodymų apie investicijų tikrąją vertę finansinių metų pabaigoje, sutikrinome atrankos būdu pasirinktų perleidžiamųjų vertybinių popierių vertę su viešai skelbiamomis rinkos kainomis. Visų investicijų tikrąsias vertes taip pat patvirtino bankas, kuris veikia kaip depozitoriumo bankas.

Išvada apie kitą informaciją

Už kitą informaciją yra atsakinga vadovybė. Kita informacija apima informaciją, pateiktą 8 – 10 ir 28 – 29 puslapiuose (toliau – Kita informacija) (tačiau neapima finansinių ataskaitų ir mūsų auditoriaus išvados apie šias ataskaitas).

Mūsų nuomonė apie finansines ataskaitas neapima Kitos informacijos.

Mums atliekant finansinių ataskaitų auditą mūsų atsakomybė – perskaityti pirmiau minėtą kitą informaciją ir įvertinti, ar yra reikšmingas nesuderinamumas tarp kitos informacijos ir finansinių ataskaitų ar per auditą mūsų įgytų žinių ir ar kitaip nepaaiškėja, kad šioje kitoje informacijoje yra reikšmingų iškraipymų.

Remiantis audito metu atliktu darbu, mūsų nuomone, finansinių metų, už kuriuos parengtos finansinės ataskaitos, Kitoje informacijoje pateikta informacija atitinka duomenis, pateiktus finansinėse ataskaitose.

Be to, privalome informuoti, ar, atsižvelgiant į audito metu gautą informaciją ir įgytą supratimą apie Fondą bei jo aplinką, nustatėme reikšmingų iškraipymų Kitoje informacijoje, kurį gavome iki šios auditoriaus išvados išleidimo dienos. Šiuo atžvilgiu nėra nieko, apie ką turėtume informuoti.

Vadovybės ir už valdymą atsakingų asmenų atsakomybė už finansines ataskaitas

UAB „Luminor investicijų valdymas“ vadovybė yra atsakinga už finansinių ataskaitų, kurios parodo tikrą ir teisingą vaizdą pagal Lietuvos Respublikoje buhalterinę apskaitą ir finansinių ataskaitų sudarymą reglamentuojančius teisės aktus bei Verslo apskaitos standartus, parengimą bei už tokią vidaus kontrolės sistemą, kuri, vadovybės nuomone, yra būtina finansinių ataskaitų parengimui be reikšmingų iškreipimų, galinčių atsirasti dėl apgaulės ar klaidos.

Rengdama finansines ataskaitas vadovybė privalo įvertinti Fondo gebėjimą toliau tęsti veiklą ir atitinkamai atskleisti dalykus, susijusius su veiklos tęstinumu ir veiklos tęstinumo apskaitos principo taikymu, išskyrus tuos atvejus, kai vadovybė ketina likviduoti Fondą ar nutraukti jos veiklą arba yra priversta tai padaryti, neturėdama jokios kitos realios alternatyvos.

Už valdymą atsakingi asmenys privalo prižiūrėti Fondo finansinių ataskaitų rengimo procesą.

Auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų auditą

Mūsų tikslas – gauti pakankamą užtikrinimą dėl to, ar finansinės ataskaitos kaip visuma nėra reikšmingai iškreiptos dėl apgaulės ar klaidos, ir parengti auditoriaus išvadą, kurioje pateikiama mūsų nuomonė. Pakankamas užtikrinimas – tai aukšto lygio užtikrinimas, tačiau jis nėra garantija, kad auditas, atliktas pagal TAS, visada atskleis reikšmingą iškreipimą, jei toks yra. Iškreipimai, galintys atsirasti dėl apgaulės ar klaidos, laikomi reikšmingais, jei galima pagrįstai numatyti, kad kiekvienas atskirai ar visi kartu jie gali turėti įtakos finansinių ataskaitų naudotojų ekonominiams sprendimams, priimamiems remiantis šiomis finansinėmis ataskaitomis.

Atlikdami auditą pagal TAS, viso audito metu priimame profesinius sprendimus ir vadovaujamės profesinio skepticizmo principu. Taip pat:

- nustatome ir įvertiname finansinių ataskaitų reikšmingo iškreipimo dėl apgaulės ar klaidos rizikas, suplanuojame ir atliekame procedūras kaip atsaką į tokias rizikas ir surenkame audito įrodymus, kurie suteikia pakankamą ir tinkamą pagrindą mūsų audito nuomonei. Reikšmingo iškreipimo dėl apgaulės neaptikimo rizika yra didesnė nei reikšmingo iškreipimo dėl klaidos neaptikimo rizika, nes apgaule gali būti sukčiavimas, klastojimas, tyčinis praleidimas, klaidingas aiškinimas arba vidaus kontrolių nepaisymas;
- išsiaiškiname su auditu susijusią vidaus kontrolę, kad galėtume parengti esant konkrečioms aplinkybėms tinkamas audito procedūras, tačiau ne tam, kad galėtume pareikšti nuomonę apie Fondo vidaus kontrolės efektyvumą;
- įvertiname taikomų apskaitos principų tinkamumą bei vadovybės naudojamų apskaitinių įvertinimų ir susijusių atskleidimų pagrįstumą;
- padarome išvadą dėl vadovybės taikomo veiklos tęstinumo apskaitos principo tinkamumo ir dėl to, ar, remiantis surinktais audito įrodymais, egzistuoja reikšmingas neapibrėžtumas, susijęs su įvykiais ar sąlygomis, dėl kurių gali kilti reikšmingų abejonių dėl Fondo gebėjimo tęsti veiklą. Jeigu padarome išvadą, kad toks reikšmingas neapibrėžtumas egzistuoja, auditoriaus išvadoje privalome atkreipti dėmesį į susijusius atskleidimus finansinėse ataskaitose arba, jei tokių atskleidimų nepakanka, privalome modifikuoti savo nuomonę. Mūsų išvados pagrįstos audito įrodymais, surinktais iki auditoriaus išvados išleidimo dienos. Tačiau būsimi įvykiai ar sąlygos gali lemti, kad Fondas negalės toliau tęsti savo veiklos;
- įvertiname bendrą finansinių ataskaitų pateikimą, struktūrą ir turinį, įskaitant atskleidimus, ir tai, ar finansinėse ataskaitose pagrindžiantys sandoriai bei įvykiai pateikti taip, kad atitiktų teisingo pateikimo koncepciją.

Mes, be kitų dalykų, informuojame už valdymą atsakingus asmenis apie planuojamą audito apimtį, audito atlikimo laiką ir reikšmingus pastebėjimus audito metu, įskaitant visus svarbius vidaus kontrolės trūkumus, kuriuos nustatome audito metu.

Be to, už valdymą atsakingiems asmenims patvirtiname, kad laikėmės visų svarbių etikos reikalavimų dėl nepriklausomumo, taip pat informavome juos apie visus ryšius ir kitus dalykus, kurie galėtų būti pagrįstai vertinami kaip turintys įtakos mūsų nepriklausomumui ir, jei reikia, apie susijusias apsaugos priemones.

Iš visų dalykų, apie kuriuos informavome už valdymą atsakingus asmenis, išskyrėme tuos, kurie buvo svarbiausi atliekant einamojo laikotarpio finansinių ataskaitų auditą ir kurie dėl to laikomi pagrindiniais audito dalykais. Šiuos dalykus aprašome savo auditoriaus išvadoje, nebent pagal įstatymą ar kitą teisės aktą būtų draudžiama juos viešai atskleisti arba, labai retomis aplinkybėmis, nustatome, kad dalykas neturėtų būti pateikiamas mūsų išvadoje dėl to, kad galime pagrįstai tikėtis, jog neigiamos tokio atskleidimo pasekmės nusvers visuomenės gaunamą naudą.

Išvada dėl kitų teisinių ir priežiūros reikalavimų

Paskyrimas

Fondo auditoriais pirmą kartą buvome paskirti 2018 m. birželio 27 d. Mūsų paskyrimas pratęsiamas kasmet remiantis UAB „Luminor investicijų valdymas“ akcininko nutarimu ir viso nenutrūkstamo užduoties vykdymo laikotarpis apima 2 metus.

Audito, kurį atlikus išleidžiama ši nepriklausomo auditoriaus išvada, pagrindinė užduoties partnerė yra Rasa Selevičienė.

UAB „PricewaterhouseCoopers“ vardu

Rasa Selevičienė
Audito skyriaus direktorė
Auditoriaus pažymėjimo Nr.000504

Vilnius, Lietuvos Respublika
2020 m. balandžio 17 d.

I. BENDROJI INFORMACIJA

1. Duomenys apie Pensijų fondą

Aiškinamojo rašto bendroji dalis, pagrindiniai duomenys apie pensijų fondą.

2. Ataskaitinis laikotarpis, už kurį pateikta ataskaita

Ataskaita parengta už laikotarpį nuo 2019 m. sausio 1 d. iki 2019 m. gruodžio 31 d.

3. Duomenys apie valdymo įmonę

Aiškinamojo rašto bendroji dalis, pagrindiniai duomenys apie pensijų fondą.

4. Duomenys apie depozitoriumą

Aiškinamojo rašto bendroji dalis, pagrindiniai duomenys apie pensijų fondą.

II. GRYNŲJŲ AKTYVŲ, APSKAITOS VIENETŲ SKAIČIUS IR VERTĖ

5. Grynųjų aktyvų, apskaitos vienetų skaičius ir vertė

Aiškinamojo rašto 1 pastaba.

6. Per ataskaitinį laikotarpį konvertuotų apskaitos vienetų skaičius bei bendros konvertavimo sumos

Aiškinamojo rašto 2 pastaba.

III. ATSKAITYMAI IŠ PENSIJŲ TURTO

7. Atskaitymai iš pensijų turto

Aiškinamojo rašto 6 pastaba.

8. Mokėjimai tarpininkams

Aiškinamojo rašto 7 pastaba.

9. Informacija apie visus susitarimus dėl mokėjimų pasidalijimo, taip pat apie paslėptuosius komisinius (jų teikėjas, vertė, suteiktų prekių ir (ar) paslaugų pobūdis ir kt.).

Nebuvo

10. Konkretus pavyzdys, iliustruojantis atskaitymų įtaką galutinei dalyviui tenkančiai investicijų grąžai. Pavyzdyje pateikti skaičiavimai, kiek būtų atskaityta (eurais) nuo pensijų fondo dalyvio įmokų esant dabartiniams atskaitymų dydžiams ir kokią sumą jis atgautų po 1, 3, 5, 10 metų, jei būtų investuota 2 896,20 Eur, o metinė investicijų grąža – 5 proc.

	Po 1 metų	Po 3 metų	Po 5 metų	Po 10 metų
Sumokėta atskaitymų, Eur*	32	100	173	382
Sukauptą suma, jei nebūtų atskaitymų	3 041	3 353	3 696	4 718
Sukauptą suma, esant dabartiniams atskaitymų dydžiams	3 126	3 248	3 506	4 245

*Skaičiuojant atsižvelgiama į procentinius metinius mokesčių dydžius skaičiuojamus nuo turto (valdymo, depozitoriumo), o sandorių sudarymo kurios neturi nustatymo metinio procento, įvertintos procentine dalimi nuo 2019 metų vidutinės grynųjų aktyvų vertės. Neįvertinami atskaitymai nuo įmokų.

IV. INFORMACIJA APIE PENSIJŲ FONDO INVESTICINIŲ PRIEMONIŲ PORTFELĮ

11. Ataskaitinio laikotarpio pabaigos investicinių priemonių portfelio sudėtis

Aiškinamojo rašto 3 pastaba.

12. Per ataskaitinį laikotarpį įvykdyti išvestinių finansinių priemonių sandoriai

Nebuvo

13. 11 punkte nurodytų išvestinių finansinių priemonių rūšis, su jomis susijusi rizika, kiekybinės ribos ir metodai, kuriais vertinama su išvestinių finansinių priemonių sandoriais susijusi pensijų fondo rizika

Nebuvo

14. Iš išvestinių finansinių priemonių sandorių kylančių įsipareigojimų bendra vertė ataskaitinio laikotarpio pabaigoje

Nebuvo

IV. INFORMACIJA APIE PENSIJŲ FONDO INVESTICINIŲ PRIEMONIŲ PORTFELĮ (TĘSINYS)

15. Analizė, kaip turimas investicinių priemonių portfelis atitinka (neatitinka) pensijų fondo investavimo strategiją Aiškinamojo rašto 3 ir 4 pastaba.

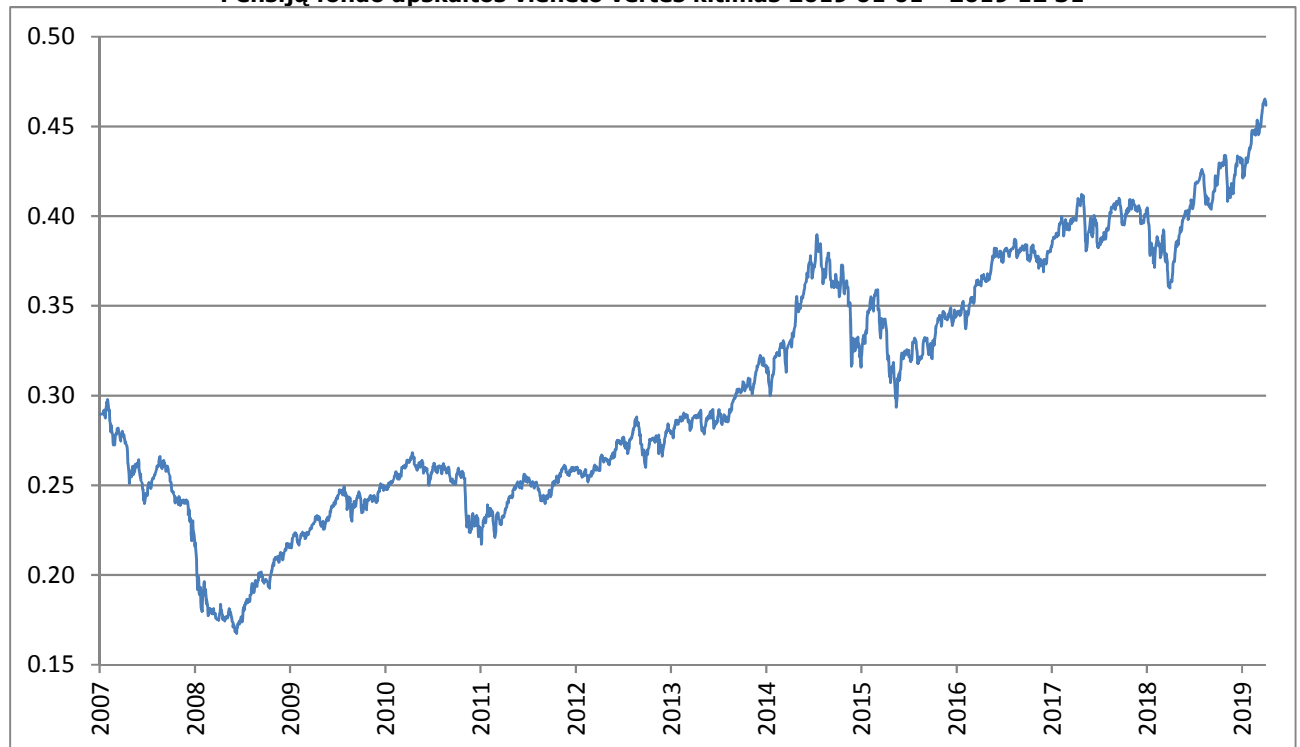
16. Veiksniai, per ataskaitinį laikotarpį turėjusieji didžiausią įtaką investicinių priemonių portfelio struktūros ir jo vertės pokyčiams

2019 metais išsilaukčius nuosaikaus dydžio infliacijai, kuri nepasiekė centrinių bankų pageidaujamo 2 proc. lygio, Europos obligacijų pajamingumas vasaros pabaigoje buvo pasiekęs žemiausią visų laikų tašką. Atitinkamai šio regiono aukšto reitingo vyriausybių ir įmonių skolos vertybinių popierių vidutinės 3-5 metų trukmės indeksas iš viso pasistiebė 1,88 proc., (ilgesnės, iki 7 metų, trukmės – 5,98%), arba daugiausiai per pastarąjį penkmetį, o didesnės rizikos obligacijos pasižymėjo dar išpūdingesnėmis, dviženkliais dydžiais, gražomis. Daugiausiai įtakos obligacijų rinkoms darė sulėtėjęs pasaulio ekonomikos augimas, įsisukusi ir tik metų pabaigoje slopti ėmusi prekybos tarifų kėlimo pasiūlymų tarp JAV ir Kinijos, slūgusi politinė įtampa Italijoje bei centrinių bankų veiksmai. Europos centrinis bankas sumažino palūkanų normas, siekiant paremti pasitikėjimą rinkose, atnaujino 2018 metais nutrauktą obligacijų supirkimo programą. Rinkoje nesitikima, kad palūkanų normos euro zonoje galėtų būti keliamos 2020 metais. Dėl minėtų veiksnių saugesnėmis taupymo priemonėmis laikomos vyriausybių ir aukšto reitingo įmonių obligacijos pernai sulaukė stabilios investuotojų dėmesio, o iš esmės nesikeičiant vyraujančioms lėto ekonomikos augimo tendencijoms artimiausiais metais jų palūkanos gali išlikti artimos nuliui.

Po korekcijos 2018 m. pabaigoje pernai akcijų rinkos atsitiesė nepaisant metų eigoje vyravusių lėtesnio ekonomikos augimo požymių bei permainingų derybų tarp JAV ir Kinijos dėl prekybos. Pasaulio išsivysčiusių šalių akcijų indeksas *MSCI World EUR* 2019 metais šturmavo naujas istorines aukštumas ir pakilo 30,02 proc., arba daugiausiai per pastaruosius dvidešimt metų. Besivystančių šalių akcijų indeksas *MSCI EM EUR* ūgtelėjo 20,61 proc. – tai buvo didžiausia jo grąža nuo 2010 metų. Prie to prisidėjo mažėjusi rizika dėl galimo ūkio nuosmukio, metų pabaigoje padaugėjus požymių, kad JAV ir Kinija gali pasiekti sutarimą dėl prekybos, ir atitinkamai pradėję gerėti ekonominiai duomenys, geresni nei tikėtasi įmonių veiklos rezultatai bei slūgęs neapibrėžtumas dėl „Brexit“ po rinkimų Didžiojoje Britanijoje. Slūgus infliacijos spaudimui JAV federalinis rezervų bankas, kaip ir Europos centrinis bankas, sumažino palūkanas bei atnaujino turto pirkimo programą, o tai papildomai sustiprino pasitikėjimą rinkose bei atitinkamai darė teigiamą įtaką pensijų fondų vienetų vertei. Vyraujant lūkesčiams, kad 2020 metais centriniai bankai neturėtų griežtinti pinigų politikos, recesijos tikimybė išlieka nuosaiki, o įmonių rezultatų perspektyvos – gana stabilios, tai turėtų palaikyti palankias akcijų rinkų perspektyvas 2020 metais.

Pateikiame pensijų fondo apskaitos vieneto vertės kitimą nuo fondo įsteigimo iki 2019 m. gruodžio 31 d.

Pensijų fondo apskaitos vieneto vertės kitimas 2019 01 01 - 2019 12 31

V. PENSIJŲ FONDO LYGINAMASIS INDEKSAS, INVESTICIJŲ GRAŽA IR RIZIKOS RODIKLIAI

17. Pensijų fondo lyginamasis indeksas ir trumpas jo apibūdinimas

Aiškinamojo rašto 8 pastaba.

18. To paties laikotarpio pensijų fondo apskaitos vieneto vertės pokyčio, investicinių priemonių portfelio metinės investicijų gražos ir lyginamojo indekso (jei jis pasirinktas) reikšmės pokyčio ir kiti rodikliai per paskutinius dešimt fondo veiklos metų, išdėstyti palyginamojoje lentelėje. Jeigu fondas veikia trumpiau nei dešimt metų, pateikti to laikotarpio, kurį portfelis buvo valdomas, metinę investicijų gražą. Prie palyginamosios lentelės pridėti joje pateiktų apskaitos vieneto vertės pokyčio ir lyginamojo indekso reikšmės pokyčio rodiklių diagramą ir rodiklių paaiškinimus.

Aiškinamojo rašto 8 pastaba.

19. Jei pensijų fondo reklamoje buvo naudojamos investicijų gražos prognozės, nurodyti prognozuotą dydį, palyginti neatitikimus su faktine graža ir pateikti galimas neatitikimų priežastis.

Nebuvo

20. Vidutinė investicijų graža, vidutinis apskaitos vieneto vertės ir lyginamojo indekso reikšmės pokytis (jei jis pasirinktas) per paskutinius trejus, penkerius, dešimt metų (vidutinė grynoji investicijų graža, vidutinis apskaitos vieneto vertės ir lyginamojo indekso reikšmės pokytis apskaičiuojami kaip geometrinis, atitinkamai, metinių grynosios investicijų gražos, metinių apskaitos vieneto vertės pokyčių ir lyginamojo indekso reikšmės pokyčių vidurkis). Kiekvienam fondo tipui pildoma lentelė:

Aiškinamojo rašto 8 pastaba.

21. Kiti rodikliai, atskleidžiantys investicinių priemonių portfelio riziką.

-

VI. PENSIJŲ FONDO FINANSINĖS ATASKAITOS

22. Pensijų fondo finansines ataskaitas, parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymų ir teisės aktų reikalavimais sudaro:

22.1. grynujų aktyvų ataskaita

22.2. grynujų aktyvų pokyčių ataskaita

22.3. aiškinamasis raštas

Luminor investicijų valdymas UAB

Įmonės kodas 226299280, Konstitucijos pr. 21A, Vilnius, Lietuva

Papildomo savanoriško kaupimo pensijų fondas Luminor pensija 3 plus

GRYŪŲ AKTYVŲ ATASKAITA

2019 m. gruodžio 31 d.

Eil. Nr.	Straipsniai	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
A.	TURTAS		7 808 782	5 306 915
I.	PINIGAI	3, 4	399 763	492 471
II.	TERMINUOTIEJI INDĒLIAI		-	-
III.	PINIGŲ RINKOS PRIEMONĒS		-	-
III.1.	Valstybės išdo vekseliai		-	-
III.2.	Kitos pinigų rinkos priemonės		-	-
IV.	PERLEIDŲIAMIEJI VERTYBINIAI POPIERIAI	3, 4, 5	7 409 019	4 814 444
IV.1.	Ne nuosavybės vertybiniai popieriai		-	40 031
IV.1.1.	Vyriausybų ir centrinių bankų arba jų garantuoti ne nuosavybės vertybiniai popieriai		-	40 031
IV.1.2.	Kiti ne nuosavybės vertybiniai popieriai		-	-
IV.2.	Nuosavybės vertybiniai popieriai		-	-
IV.3.	Kitų kolektyvinio investavimo subjektų investiciniai vienetai ir akcijos		7 409 019	4 774 413
	SUMOKĒTI AVANSAI		-	-
V.	GAUTINOS SUMOS		-	-
V.1.	Investicijų pardavimo sandorių gautinos sumos		-	-
V.2.	Kitos gautinos sumos		-	-
VI.	INVESTICINIS IR KITAS TURTAS		-	-
VI.1.	Investicinis turtas		-	-
VI.2.	Išvestinės finansinės priemonės		-	-
VI.3.	Kitas turtas		-	-
B.	ĮSIPAREIGOJIMAI		9 463	7 861
1.	Mokėtinos sumos		9 463	7 861
1.1.	Už finansinį ir investicinį turtą mokėtinos sumos		-	-
1.2.	Valdymo įmonei ir depozitoriumui mokėtinos sumos		7 043	5 576
1.3.	Kitos mokėtinos sumos		2 420	2 286
2.	Sukauptos sąnaudos		-	-
3.	Finansinės skolos kredito įstaigoms		-	-
4.	Įsipareigojimai pagal išvestinių finansinių priemonių sutartis		-	-
5.	Kiti įsipareigojimai		-	-
C.	GRYŪIEJI AKTYVAI	1	7 799 319	5 299 054

13 – 27 puslapiuose pateiktas aiškinamasis raštas yra neatskiriama šių finansinių ataskaitų dalis.

Generalinė direktorė Loreta Načajienė 2020 m. balandžio 17 d.

Vyriausioji finansininkė Dalia Markūnienė 2020 m. balandžio 17 d.

Luminor investicijų valdymas UAB

Įmonės kodas 226299280, Konstitucijos pr. 21A, Vilnius, Lietuva

Papildomo savanoriško kaupimo pensijų fondas Luminor pensija 3 plus

GRYNŲJŲ AKTYVŲ POKYČIŲ ATASKAITA

2019 m.

Eil. Nr.	Straipsniai	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
I.	GRYNŲJŲ AKTYVŲ VERTĖ ATASKAITINIO LAIKOTARPIO PRADŽIOJE	1	5 299 054	4 657 199
II.	GRYNŲJŲ AKTYVŲ VERTĖS PADIDĖJIMAS			
II.1.	Dalyvių įmokos į fondą	2, 9	1 708 875	1 599 478
II.2.	Iš kitų fondų gautos sumos	2, 9	94 974	200 308
II.3.	Garantinės įmokos		-	-
II.4.	Investicinės pajamos:		-	-
II.4.1.	Palūkanų pajamos		-	-
II.4.2.	Dividendai		-	-
II.5.	Nuomos pajamos		-	-
II.6.	Pelnas dėl investicijų vertės pasikeitimo ir pardavimo	5	1 603 131	38 453
II.7.	Pelnas dėl užsienio valiutos kursų pokyčio		375	50
II.8.	Išvestinių finansinių priemonių sandorių pelnas		-	-
II.9.	Kitas grynųjų aktyvų vertės padidėjimas		2 209	1 978
	GRYNŲJŲ AKTYVŲ VERTĖ PADIDĖJO IŠ VISO:		3 409 565	1 840 268
III.	GRYNŲJŲ AKTYVŲ VERTĖS SUMAŽĖJIMAS			
III.1.	Išmokos fondo dalyviams	2, 9	760 893	378 485
III.2.	Išmokos kitiems fondams	2, 9	75 349	301 942
III.3.	Nuostoliai dėl investicijų vertės pasikeitimo ir pardavimo	5	59	456 286
III.4.	Nuostoliai dėl užsienio valiutos kursų pokyčio			
III.5.	Išvestinių finansinių priemonių sandorių nuostoliai		-	-
III.6.	Valdymo sąnaudos:	6	72 999	61 701
III.6.1.	Atlyginimas valdymo įmonei		65 828	51 446
III.6.2.	Atlyginimas depozitoriumui		4 629	7 750
III.6.3.	Atlyginimas tarpininkams		122	219
III.6.4.	Audito sąnaudos		2 420	2 286
III.6.5.	Palūkanų sąnaudos		-	-
III.6.6.	Kitos sąnaudos		-	-
III.7.	Kitas grynųjų aktyvų vertės sumažėjimas		-	-
III.8.	Sąnaudų kompensavimas (-)		-	-1
	GRYNŲJŲ AKTYVŲ VERTĖ SUMAŽĖJO IŠ VISO		909 300	1 198 413
	Grynųjų aktyvų vertės pokytis		2 500 265	641 855
III.9.	Pelno paskirstymas		-	-
IV.	GRYNŲJŲ AKTYVŲ VERTĖ ATASKAITINIO LAIKOTARPIO PABAIGOJE	1	7 799 319	5 299 054

13 – 27 puslapiuose pateiktas aiškinamasis raštas yra neatskiriama šių finansinių ataskaitų dalis.

Generalinė direktorė	Loreta Načajienė		2020 m. balandžio 17 d.
Vyriausioji finansininkė	Dalia Markūnienė		2020 m. balandžio 17 d.

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

Bendroji dalis

Pensijų fondo pavadinimas:	Papildomo savanoriško kaupimo pensijų fondas Luminor pensija 3 plus (toliau – Fondas)	
Pensijų fondo įsteigimo data:	2007 m. spalio 1 d.	
Valdymo įmonė:	Pavadinimas	Luminor investicijų valdymas UAB
	Buveinės adresas:	Konstitucijos pr. 21A, 03601 Vilnius-6, Lietuva
	Įmonės kodas:	226299280
	Tel.:	(8-5) 2393 444
	Elektroninio pašto adresas:	info@luminor.lt
	Pensijų fondo valdytojas:	Luminor investicijų valdymas UAB
Depozitoriumas:	Depozitoriumo pavadinimas:	Luminor Bank AS Lietuvos skyrius
	Buveinės adresas:	Konstitucijos pr. 21A, Vilnius, Lietuva
	Įmonės kodas:	3048700690
	Tel.:	(8-5) 2393 444
	Faks.:	(8-5) 2393 783
Audito įmonė:	PricewaterhouseCoopers UAB	
	Įmonės kodas 111473315	
	J. Jasinskio g. 16 B, Vilnius, Lietuva	
Ataskaitinis laikotarpis:	nuo 2019 m. sausio 1 d. iki 2019 m. gruodžio 31 d.	

Apskaitos politika

Luminor investicijų valdymas UAB (toliau – Bendrovė arba Valdymo įmonė), tvarkydama pensijų fondo buhalterinę apskaitą ir sudarydama finansines ataskaitas, vadovaujasi verslo apskaitos standartais (VAS), Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymu ir kitais teisės aktais. 2011 metais pradėtas taikyti 39 verslo apskaitos standartas „Kolektyvinio investavimo subjektų ir pensijų fondų apskaita, finansinės ataskaitos“.

Finansinės ataskaitos rengiamos vadovaujantis veiklos tęstinumo principu ir prielaida, kad Fondas artimiausioje ateityje galės tęsti savo veiklą.

Tvarkydama apskaitą ir sudarydama finansines ataskaitas, Bendrovė vadovaujasi bendroju apskaitos principu – įmonės principu. Tai reiškia, kad kiekvienas finansines ataskaitas sudarantis pensijų ir investicinis fondas laikomas atskiru apskaitos vienetu ir kad į finansines ataskaitas įtraukiama tik to fondo turtas, įsipareigojimai, pajamos, sąnaudos ir pinigų srautai. Todėl apskaitoje vieno fondo ūkinės operacijos registruojamos atskirai nuo kito fondo operacijų. Pensijų ir investiciniams fondams teikiamos atskiros finansinės ataskaitos.

Pensijų ir investicinių fondų metinės finansinės ataskaitos tikrinamos nepriklausomo auditoriaus.

Pensijų ir investicinių fondų metinės ir pusmetinės finansinės ataskaitos viešai skelbiamos teisės aktų nustatyta tvarka.

Finansinės ataskaitos sudaromos naudojant Lietuvos Respublikos piniginių vienetą eurą.

Fondo finansiniai metai sutampa su kalendoriniais metais.

Šiose finansinėse ataskaitose pateikiami suminiai skaičiai dėl apvalinimo gali nesutapti su juos sudarančių skaičių suma.

Investavimo politika

Pensijų fondo investavimo strategija remiasi prielaida, pagrįsta daugelio dalyvių ilgalaikiu investavimo laikotarpiu, todėl iki 100 procentų Pensijų fondo grynųjų aktyvų lėšų gali būti investuojama akcijų rinkose, prisiimant su tuo susijusią riziką, ir siekiant aukštesnio pelningumo ilgu laikotarpiu. Dalis Pensijų fondo turto gali būti investuojama į perleidžiamuosius skolos vertybinius popierius, bei pinigų rinkos priemonės. Investuojant specializacija geografinėje zonoje ar pramonės šakoje nebus taikoma.

Investicijų portfelio struktūra

Pensijų fondo investicijas gali sudaryti:

1. perleidžiamieji vertybiniai popieriai, pinigų rinkos priemonės, kuriomis prekiaujama pripažintose ir visuomenei prieinamose reguliuojamose rinkose, veikiančiose Europos Sąjungos valstybėje;
2. perleidžiamieji vertybiniai popieriai, pinigų rinkos priemonės, kuriomis prekiaujama pripažintose ir visuomenei prieinamose reguliuojamose rinkose, veikiančiose pagal nustatytas taisykles, esančias šalyse, kurios priklauso Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijai¹;
3. perleidžiamieji vertybiniai popieriai, pinigų rinkos priemonės, kuriomis prekiaujama pripažintose ir visuomenei prieinamose reguliuojamose rinkose, veikiančiose ne Europos Sąjungos valstybėje, kuri yra nurodyta Pensijų fondo taisyklėse²;
4. išleidžiami nauji perleidžiamieji vertybiniai popieriai, jeigu emisijos sąlygose yra numatytas įsipareigojimas įtraukti šiuos vertybinius popierius į prekybą reguliuojamoje rinkoje ir jeigu įtraukiama į prekybą ne vėliau kaip per 1 metus nuo išleidimo (jei tokia birža ar rinka yra nurodyta 1, 2 ir 3 papunkčiuose);
5. investiciniai vienetai ir akcijos kolektyvinio investavimo subjektų, atitinkančių LR teisės aktų nustatytus reikalavimus;
6. indėliai ne ilgesniam kaip 12 mėnesių terminui, kuriuos galima atsiimti pareikalavus ir kurie yra kredito įstaigose, kurių registruota buveinė yra Europos Sąjungos valstybėje arba kitoje valstybėje, kurioje riziką ribojanti priežiūra yra ne mažesnė kaip Europos Sąjungoje;
7. išvestinės finansinės priemonės, skirtos Pensijų fondo rizikai valdyti;
8. Pensijų turtas gali būti investuojamas rizikos kapitalo rinkose, jeigu subjektas, įskaitant kolektyvinio investavimo subjektus, per kurį investuojama, atitinka šias sąlygas:
  - 8.1. vykdoma subjekto ir (ar) jo valdytojo priežiūra arba yra įtvirtinti kiti priežiūros institucijai priimtini adekvačią subjekto kontrolę užtikrinantys instrumentai;
  - 8.2. nuostoliai, kuriuos Pensijų fondas gali patirti turėdamas subjekto finansines priemones, yra ne didesni negu už juos sumokėta pinigų suma;
  - 8.3. jeigu subjektas yra prižiūrimas priežiūros institucijos, priežiūros institucija dvišalio susitarimo pagrindu bendradarbiauja su atitinkama užsienio valstybės priežiūros institucija, kai ši valstybė nėra valstybė narė arba Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos narė;
9. kiti finansiniai instrumentai numatyti teisės aktuose.

Pensijų fondas investuos lėšas ne tik eurais, bet ir kitomis valiutomis.

Finansinės rizikos valdymo metodai

Investuojant Pensijų fondo turtą yra susiduriama su įvairiomis finansinėmis rizikomis ir siekiant sumažinti jų poveikį Pensijų fondo veiklai jos bus atitinkamai kontroliuojamos. Finansinės rizikos, su kuriomis gali būti susiduriama investuojant Pensijų fondo turtą:

1. Kredito rizika – rizika patirti nuostolius dėl perleidžiamųjų skolos vertybinių popierių emitento nesugebėjimo įvykdyti savo skolinius įsipareigojimus. Siekiant sumažinti kredito riziką, dalis Pensijų fondo lėšų bus investuojamos į žemos rizikos perleidžiamuosius skolos vertybinius popierius;
2. Palūkanų normos rizika – rizika patirti nuostolius dėl nepalankių palūkanų pokyčių, kurie gali turėti įtakos perleidžiamųjų skolos vertybinių popierių kainoms. Siekiant sumažinti palūkanų normų riziką, formuojant Pensijų fondo turtą sudarančių perleidžiamųjų skolos vertybinių popierių portfelį gali būti atsižvelgiama į Pensijų fondo dalyvių vidutinę sutarties trukmę;
3. Valiutos kurso rizika – rizika patirti nuostolius dėl nepalankaus užsienio valiutos kurso pokyčio nacionalinės valiutos atžvilgiu, kuris sąlygoja neigiamą turto, laikomo ta užsienio valiuta, pokytį. Siekiant sumažinti valiutų kurso pokyčių riziką dalis lėšų bus investuojama eurais;
4. Akcijų kainos rizika – rizika patirti nuostolius dėl nepalankių akcijų kainų svyravimų. Akcijų kainos rizika mažinama užtikrinant Fondo taisyklėse ir įstatymuose numatytą diversifikavimo ir kitų apribojimų vykdymą;

---

¹ Australijos (Australijos VP birža); Čilės (Santjago VP birža); Japonijos (Tokijo VP birža, Osakos VP birža); Jungtinių Amerikos Valstijų (Amerikos akcijų birža (Amex), Čikagos pasirinkimo sandorių birža (Chicago Board of Options Exchange, CBOE), Čikagos prekių birža (Chicago Mercantile Exchange, CME), Niujorko akcijų birža (NYSE), National Association of Securities Dealers, Inc. (NASDAQ), Chicago Board of Trade, JAV Vyriausybės vertybinių popierių rinka, organizuota pirmųjų dilerių ir reguliuojama Niujorko Federalinių rezervų banko; Kanados (Toronto VP birža); Korėjos (Seulo VP birža); Norvegijos (Oslo VP birža); Šveicarijos (Šveicarijos VP birža, Ciuricho VP birža, Ženevos VP birža, Bazelio VP birža); Islandijos (Islandijos VP birža); Izraelio (Tel Avivo VP birža); Meksikos (Meksiko VP birža); Naujosios Zelandijos (Naujosios Zelandijos VP birža); Turkijos (Stambulo VP birža).

² Buenos Aires vertybinių popierių birža (Argentina), Panamos vertybinių popierių birža (Panama), Rio de Žaneiro vertybinių popierių birža, San Paulo vertybinių popierių birža (Brazilija), Johannesburgo vertybinių popierių birža (Pietų Afrikos Respublika), Honkongo vertybinių popierių birža (Honkongas), Kuala Lumpuro vertybinių popierių birža (Malaizija), Tailando vertybinių popierių birža (Tailandas), Singapūro vertybinių popierių birža (Singapūras), Nacionalinė Indijos vertybinių popierių birža (Indija), Tel Avivo vertybinių popierių birža (Izraelis), Zagrebo vertybinių popierių birža (Kroatija), Bukarešto vertybinių popierių birža (Rumunija), Bulgarijos vertybinių popierių birža (Bulgarija), Maskvos vertybinių popierių birža, Rusijos birža (Rusija), Ukrainos vertybinių popierių birža (Ukraina)

Finansinės rizikos valdymo metodai (tęsinys)

5. Rinkos likvidumo rizika – rizika patirti nuostolius dėl mažo rinkos likvidumo, kuris neleidžia parduoti perleidžiamuosius vertybinius popierius norimu laiku ir už norimą kainą, arba apskritai atima galimybę parduoti turimą turtą (investiciją). Siekiant sumažinti rinkos likvidumo riziką bus investuojama tikrai į tuos perleidžiamuosius vertybinius popierius, kurie kotiruojami pripažintose pasaulio rinkose arba kurių kainą reguliariai skelbia visuotinės informavimo priemonės;

6. Sandorio šalies rizika – rizika patirti nuostolius dėl sandorio šalies nesugebėjimo įvykdyti savo finansinius įsipareigojimus, kurie buvo prisiimti sudarant sandorį. Siekiant sumažinti sandorio šalies riziką, investicijų Valdymo įmonė sudarys sandorius daugiausia su žemos rizikos (investicinio reitingo) kredito įstaigomis ar finansų įstaigomis, o jų nesant, su patikimais partneriais, besispecializuojančiais atitinkamoje srityje;

7. Atsiskaitymų rizika – rizika patirti nuostolius, kai atsiskaitymo už sandorį metu sandorio šalis dėl tam tikrų priežasčių negali pervesti atitinkamų lėšų ar vertybinių popierių, nors ta sandorio šalis sandoriu įgytus įsipareigojimus jau yra patenkinusi. Siekiant sumažinti atsiskaitymų riziką, prekybinėje veikloje daugiausia bus naudojamos mokėjimų agento paslaugomis, arba prekybinė veikla bus vykdoma organizuotose rinkose, kuriose atsiskaitymams taikomi visuotiniai pripažinti principai;

Akcijų kainos, palūkanų normų, valiutos kurso, kredito rizikos gali būti valdomos naudojant išvestines finansines priemones: apsigėrimo, ateities, pasirinkimo ir išankstinius sandorius. Akcijų kainos rizika taip pat gali būti valdoma sudarant akcijų indeksų ateities sandorius, jeigu pastebima pakankama atitinkamo akcijų indekso koreliacija su Pensijų fondo investicijų dalimi. 2018 m. ir 2019 m. šiomis priemonėmis nebuvo naudotasi.

Pensijų fondo vieneto pokytis yra lyginamas su lyginamuoju indeksu, kuris pasirenkamas vadovaujantis galiojančiais teisės aktais ir tvirtinamas Valdymo įmonės valdyboje. Pensijų fondo dalyviai su lyginamojo indekso sudarymo tvarka gali susipažinti darbo dienomis nuo 8 val. 30 min. iki 15 val. Valdymo įmonės buveinėje Konstitucijos pr. 21A, Vilniuje, bei Luminor Bank AS Lietuvos skyriaus klientų aptarnavimo padaliniuose. Taip pat interneto svetainėje www.luminor.lt skelbiama: lyginamųjų indeksų sudėtys; sudėtinį lyginamąjį indeksą sudarančių indeksų svorių pasirinkimo pagrindimas; linijinė diagrama, vaizduojanti perskaičiuotų vieneto verčių ir lyginamojo indekso reikšmių dinamiką nuo lyginamojo indekso skaičiavimo pradžios.

Grynųjų aktyvų padidėjimo ir sumažėjimo pripažinimo principai

Grynųjų aktyvų padidėjimas tai:

1. Dalyvių įmokų į fondą straipsnyje parodoma į Pensijų fondą gautų kaupiamųjų pensijų įmokų suma.
2. Iš kitų fondų gautų sumų straipsnyje parodoma iš kitų investicinių fondų ar pensijų fondų gautos ir gautinos dalyviui priklausančios sumos, kai dalyvis pereina į pensijų fondą iš kitų pensijų fondų.
3. Garantinių įmokų straipsnyje parodoma gautų ir gautinų garantinių įmokų suma, jeigu trečia šalis yra įsipareigojusi garantuoti tam tikrą pajamingumą.
4. Palūkanų pajamų straipsnyje parodomas finansinio turto, kai jis negali būti patikimai įvertintas tikrąja verte, palūkanos. Amortizuota savikaina įvertinto finansinio turto palūkanų pajamos apskaičiuojamos taikant apskaičiuotų palūkanų metodą.
5. Dividendų straipsnyje parodomi nuosavybės vertybinių popierių dividendai (gauti bei paskelbti).
6. Pelno dėl investicijų vertės pasikeitimo ir pardavimo straipsnyje parodomas pinigų rinkos priemonių, vertybinių popierių, investicinio turto, išvestinių finansinių priemonių ir kitų investicijų vertės padidėjimo ir jų pardavimo sandorių pelnas, įskaitant ir tikrąja verte įvertinto turto vertės pokytį dėl užsienio valiutos kursų pokyčio.
7. Pelno dėl užsienio valiutos kursų pokyčio straipsnyje parodomi teigiami pasikeitimai, susidarę atsiskaitant užsienio valiuta, finansinių ataskaitų valiutos ir užsienio valiutos oficialaus santykio pasikeitimo iš naujo įvertinant užsienio valiuta gautinas ir mokėtinas sumas, užsienio valiuta laikomus terminuotuosius indėlius, užsienio valiutą banko sąskaitose.
8. Išvestinių finansinių priemonių sandorių pelno straipsnyje parodomas teigiamas tikrosios vertės pasikeitimas, nustatytas vertinant iš išvestinės finansinės priemonės atsirandantį finansinį turtą ir finansinį įsipareigojimą. Pasikeitimas parodomas to laikotarpio, kada atsiranda, ataskaitoje.
9. Kito grynųjų aktyvų vertės padidėjimo straipsnyje parodomas pelnas dėl finansinių įsipareigojimų vertės sumažėjimo, delspinigių pajamos, kitos pajamos ir kituose šios ataskaitos straipsniuose neparodytas grynųjų aktyvų vertės padidėjimas.

Grynųjų aktyvų sumažėjimas tai:

1. Išmokų fondo dalyviams straipsnyje parodoma per ataskaitinį laikotarpį iš pensijų fondo sąskaitos sumokėtos ar privalomos mokėti išmokos.
2. Išmokų kitiems fondams straipsnyje parodoma kitiems subjektams sumokėtos ar privalomos mokėti pensijų fondo dalyviui priklausančios pinigines lėšas, kai dalyvis pereina į kitą pensijų fondą.
3. Nuostolių dėl investicijų vertės pasikeitimo ir pardavimo straipsnyje parodomi pinigų rinkos priemonių, vertybinių popierių, investicinio turto, išvestinių finansinių priemonių ir kitų investicijų vertės sumažėjimo (nuvertėjimo) ir pardavimo nuostoliai, jeigu tokių yra. Taip pat įtraukiamas ir tikrąja verte įvertinto turto vertės pokytis dėl užsienio valiutos kursų pasikeitimo. Panaikinus praėjusiais ataskaitiniais laikotarpiais pripažintus nuostolius dėl vertės sumažėjimo ar jų dalį, nuostolių sumažėjimas taip pat parodomas šiame straipsnyje.
4. Nuostolių dėl užsienio valiutos kursų pokyčio straipsnyje parodomi neigiami pasikeitimai, susidarę atsiskaitant užsienio valiuta, dėl finansinių ataskaitų valiutos ir užsienio valiutos oficialaus santykio pasikeitimo, įvertinant užsienio valiuta gautinas ir mokėtinas sumas, užsienio valiuta laikomus terminuotuosius indėlius, užsienio valiutą banko sąskaitose.

Grynujų aktyvų padidėjimo ir sumažėjimo pripažinimo principai (tesinys)

5. Išvestinių finansinių priemonių sandorių nuostolių straipsnyje parodomas neigiamas tikrosios vertės pasikeitimas, nustatytas vertinant iš išvestinės finansinės priemonės atsirandantį finansinį turtą ir finansinį įsipareigojimą. Pasikeitimas parodomas to laikotarpio, kada jis atsiranda, ataskaitoje. Kartu su finansiniu turtu ir finansiniu įsipareigojimu, atsirandančiais iš išvestinės finansinės priemonės sandorių, parodomos susijusios ataskaitinio laikotarpio šių sandorių sudarymo išlaidos.

6. Valdymo sąnaudų straipsnyje parodomos Pensijų fondo ataskaitinio laikotarpio sąnaudos, nustatytos pensijų fondo taisyklėse.

7. Kito grynujų aktyvų vertės sumažėjimo straipsnyje parodomas kituose ataskaitos straipsniuose neparodytas grynujų aktyvų vertės sumažėjimas.

8. Sąnaudų kompensavimo straipsnyje parodomos sumos, kuriomis mažinamos subjekto ataskaitinio laikotarpio sąnaudos, tai yra pensijų fondo taisyklėse nenumatytos arba nustatytas ribas viršijančios išlaidos, kurias apmoka bendrovė. Kompensavimo sumos ataskaitoje parodomos su minuso ženklu.

Atskaitymų valdymo įmonei ir depozitoriumui taisyklės

Mokesčiai išskaičiuojami iš Pensijų turto:

1. mokestis Valdymo įmonei už Pensijų fondo valdymą;
2. mokestis Depozitoriumui;
3. mokesčiai ir išlaidos, išskaičiuojamos dalyvavimo Pensijų fonde baigties atveju;
4. kitos išlaidos, dengiamos iš Pensijų turto.

Mokestis Valdymo įmonei už Pensijų fondo valdymą susideda iš:

1. pradinio Pensijų turto valdymo mokesčio, kuris išskaičiuojamas iš kiekvienos naujai įmokamos pensijų įmokos ir kurio maksimalus dydis yra 2 procento nuo pervedamos pensijų įmokos. Tuo atveju, jeigu dalyvis pereina į Pensijų fondą iš kito Valdymo įmonės valdomo pensijų fondo ar kitos valdymo įmonės valdomo pensijų fondo, nuo iš kito Valdymo įmonės valdomo pensijų fondo ar kitos valdymo įmonės valdomo pensijų fondo pervedamų dalyvio piniginių lėšų pradinis valdymo mokestis neišskaičiuojamas;

2. metinio Pensijų turto valdymo mokesčio, kuris išskaičiuojamas iš Pensijų turto ir kurio maksimalus dydis yra 1 procento nuo vidutinės metinės Pensijų fondo grynujų aktyvų vertės. Pensijų turto valdymo mokestis priskaičiuojamas už kiekvieną kalendorinę dieną ir kartą per mėnesį atskaitomas nuo Pensijų turto. Pensijų turto valdymo mokestis už vieną dieną skaičiuojamas Pensijų turto valdymo mokestį padalinant iš faktinio metų kalendorinių dienų skaičiaus keturių skaičių po kablelio tikslumu.

Tikslus pradinio Pensijų turto valdymo ir metinio Pensijų turto valdymo mokesčių dydžius, užtikrinant visiems dalyviams tapačias sąlygas, nustato Valdymo įmonės valdyba. Pradinio Pensijų turto valdymo mokesčio dydžiai gali būti skirtingi priklausomai nuo pensijų įmokos dydžio. Informacija dalyviams apie galiojančius valdymo mokesčių dydžius pateikiama tinklapyje (www.luminor.lt).

Mokestis Depozitoriumui yra ne didesnis kaip 0,2 procento nuo vidutinės metinės Pensijų fondo grynujų aktyvų vertės. Depozitoriumo mokestis yra metinis. Jis priskaičiuojamas už kiekvieną kalendorinę dieną ir kartą per mėnesį atskaitomas nuo Pensijų turto ir pervedamas į Depozitoriumo sąskaitą. Maksimalus Depozitoriumo mokestis procentais už vieną kalendorinę dieną skaičiuojamas nustatyta Depozitoriumo mokestį padalinant iš metinio kalendorinių dienų skaičiaus, apvalinant keturių skaičių po kablelio tikslumu.

Mokesčiai ir išlaidos, išskaičiuojamos dalyvavimo Pensijų fonde baigties atveju:

1. Dalyvio perėjimas į kitą Valdymo įmonės valdomą pensijų fondą atliekamas nemokamai, nepriklausomai nuo perėjimo dažnumo;

2. Dalyvio perėjimo į kitos valdymo įmonės valdomą pensijų fondą atveju Valdymo įmonė atskaito su dalyvio perėjimu susijusias išlaidas, kurios negali būti didesnės negu 0,5 procento nuo dalyvio vardu į kitą pensijų fondą pervedamų piniginių lėšų sumos, nepriklausomai nuo perėjimo dažnumo. Dalyvio perėjimo į kitos valdymo įmonės valdomą pensijų fondą išlaidas sudaro faktinės Valdymo įmonės išlaidos, susijusios su Pensijų sąskaitos uždarymu ir lėšų pervedimu;

3. Tuo atveju, jeigu dalyvis nutraukia Pensijų kaupimo sutartį, nepereinant į kitą pensijų fondą, Valdymo įmonė nuo dalyvio vardu pervedamų piniginių lėšų sumos atskaito 1 procento atsiimamos sumos neviršijantį mokestį.

Kitų išlaidų, dengiamų iš Pensijų turto, sąrašas:

1. Pensijų fondo sąskaita bei Pensijų fondo interesais sudaromų sandorių faktinės išlaidos pagal sutartis tarpininkams;
2. išlaidos už bankines paslaugas;
3. Pensijų fondo audito išlaidos;
4. bendras maksimalus šiame punkte išvardintų išlaidų dydis negali viršyti 1.5 procentų per vienerius finansinius metus nuo Pensijų fondo grynujų aktyvų vertės.

Valdymo įmonė iš Pensijų turto nedengia jokių kitų išlaidų bei neišskaičiuoja jokių kitų atskaitymų, išskyrus atvejus, numatytus šiame punkte. Pensijų fondo taisyklėse numatyti maksimalūs atskaitymų dydžiai negali būti viršijami, tačiau jie gali būti mažesni. Išskaičiuoti atskaitymai tampa Valdymo įmonės nuosavybe.

Investicijų įvertinimo metodai bei investicijų pervaldinimo periodiškumas

Fondo turto vertė nustatoma kiekvieną darbo dieną. Pensijų turto vertė nustatoma taip:

1. Fondo investicijų tikroji vertė skaičiuojama pagal Lietuvos Banko (toliau – LB) patvirtintą Grynujų aktyvų vertės skaičiavimo metodiką bei Luminor investicijų valdymas UAB grynujų aktyvų vertės skaičiavimo metodiką (toliau Metodika)

Investicijų įvertinimo metodai bei investicijų pervertinimo periodiškumas (tęsinys)

2. Aktyvai denominuoti užsienio valiuta perskaičiuojami į eurus pagal LR buhalterinės apskaitos įstatyme ir Apskaitos politikoje nustatytą tvarką.
3. Vertybiniai popieriai pripažįstami grynujų aktyvų ataskaitoje ir jų pripažinimas nutraukiamas taikant atsiskaitymo datos apskaitą.

Grynujų aktyvų vertės (GAV) skaičiavimo metodika

Pensijų fondo grynujų aktyvų vertė nustatoma iš Fondo turto rinkos vertės atėmus trumpalaikius ir ilgalaikius finansinius įsipareigojimus. Praėjusios darbo dienos apskaičiuota Pensijų fondo grynujų aktyvų vertė iki kitos darbo dienos 17.00 val. paskelbiama tinklalapyje www.luminor.lt.

Apskaičiuojant GAV, grynieji pinigai ir lėšos kredito įstaigose vertinamos pagal nominalią vertę. Terminuoti indėliai bankuose vertinami pagal amortizuotos savikainos vertę. Kaupiamos palūkanos apvalinamos pagal matematinės taisyklės keturių skaičių po kablelio tikslumu. Įsipareigojimai skaičiuojami pagal Verslo apskaitos standartus.

Naujai išleidžiami vertybiniai popieriai apskaitomi pagal jų nustatytą platinimo kainą atitinkamą Vertinimo dieną. Apskaičiuojant Pensijų fondų ir Investicinių fondų GAV, skolos vertybiniai popieriai, įtraukti į reguliuojamų rinkų ar daugiašalių prekybos rinkų, kurios atitinka fondo Sudarymo dokumentus, sąrašus, vertinami pagal viešai paskelbtą informacinės duomenų bazės Bloomberg - Bloomberg Generic Pricing (BGN) vidutinę (Mid) kainą. Jei BGN kaina nėra skelbiama imama informacinės duomenų bazės Bloomberg - Bloomberg Evaluated Pricing (BVAL) skelbiama vidutinė (Mid) kaina. Jei BGN, BVAL kainos nėra skelbiamos, skolos vertybiniai popieriai vertinami pagal viešai paskelbtą informacinės duomenų bazės - Bloomberg uždarymo kainą (Frankfurto birža).

Skolos vertybiniai popieriai, įtraukti į NASDAQ OMX Baltic biržos prekybos sąrašus, vertinami pagal viešai paskelbtą informacinės duomenų bazės Bloomberg - Bloomberg Generic Pricing (BGN) vidutinę (Mid) kainą. Jei BGN kaina nėra skelbiama imama informacinės duomenų bazės Bloomberg - Bloomberg Evaluated Pricing (BVAL) skelbiama vidutinė (Mid) kaina. Jei BGN, BVAL kainos nėra skelbiamos, skolos vertybiniai popieriai vertinami pagal paskutinę žinomą vidutinę trijų bankų vidutinių kainų kainą, gautą iki 14.00 val., pirkimo ir pardavimo kainas viešai skelbia Luminor Bank As Lietuvos skyrius, AB bankas "Swedbank", AB SEB bankas. Jeigu kuris nors vienas ar keli bankai neskelbia kurio nors vertybinio popieriaus pirkimo ir pardavimo kainos, tai vidutinė kaina renkama iš likusių bankų vidutinių kainų.

Jei per paskutinįją prekybos sesiją priemonė nebuvo kotiruojama, tikroji vertė nustatoma pagal paskutinę žinomą, tačiau ne daugiau kaip prieš 30 dienų buvusią vidutinę rinkos kainą ar uždarymo kainą, jei nuo paskutinės prekybos dienos neįvyko įvykių, dėl kurių dabartinė rinkos kaina yra reikšmingai mažesnė ar didesnė nei paskutinė žinoma kaina.

Skolos vertybinių popierių, turinčių atkarpas, tikroji vertė Vertinimo dieną apskaičiuojama prie vertybinio popieriaus kainos pridėdant atkarpos išmoką, suapvalintą pagal matematinės taisyklės aštuonių skaičių po kablelio tikslumu, kuri būtų sukaupta vertinimo dienai pagal informacinę duomenų bazę Bloomberg.

Kolektyvinio investavimo subjektų Investiciniai vienetai (akcijos) vertinami pagal paskutinę viešai paskelbtą informacinės duomenų bazės Bloomberg uždarymo kainą. Jei kaina nėra skelbiama iki 10 val., imama paskutinė žinoma viešai paskelbta informacinės duomenų bazės Bloomberg uždarymo kaina.

Nuosavybės vertybiniai popieriai, įtraukti į NASDAQ OMX Baltic biržos prekybos sąrašus, vertinami pagal Vertinimo dieną biržos paskelbtą to popieriaus uždarymo kainą.

Nuosavybės vertybiniai popieriai, įtraukti į kitų šalių reguliuojamų rinkų ar daugiašalių prekybos sistemų, kurios atitinka fondo Sudarymo dokumentus, sąrašus, vertinami pagal Vertinimo dieną biržos paskelbtą to popieriaus uždarymo kainą.

Vertybiniai popieriai bei kolektyvinio investavimo subjektai vertinami iki kitos darbo dienos tarp 9 - 10 val. Bloomberg informacinės sistemos skelbiamomis kainomis (paskutinė žinoma kaina).

Uždaro tipo kolektyvinio investavimo subjektų pirminis turtas prilygsta sumokėtai įmokai. Vėliau turtas pervertinamas gavus fondo finansines ataskaitas. Jeigu turto vertė neigiama, tuomet fondo turtą vertiname nuliu. Jeigu pagal gautą finansinę ataskaitą turto vertė yra teigiama, tuomet išskaičiuojama Vieneto vertė, kuri apvalinama 6 vienetų po kablelio tikslumu.

Vieneto vertė perskaičiuojama kiekvieną kartą, kai gaunamos subjekto ketvirtinės finansinės ataskaitos pagal formulę:

$$\frac{T}{N},$$

kur:

T – uždaro tipo kolektyvinio investavimo subjekto grynojo turto vertė pagal gautas finansines ataskaitas;

N – išskaičiuotas (investuoto turto) uždaro tipo kolektyvinio investavimo subjekto kiekis fonde.

Sumokėjus papildomas įmokas į fondą vieneto vertė perskaičiuojama pagal šią formulę:

$$\frac{T + D}{N},$$

T – uždaro tipo kolektyvinio investavimo subjekto turto vertė pagal gautas ketvirtines finansines ataskaitas;

D – sumokėtos papildomos įmokos;

N – išskaičiuotas (investuoto turto) uždaro tipo kolektyvinio investavimo subjekto kiekis fonde įskaitant sumokėtas įmokas.

Grynųjų aktyvų vertės (GAV) skaičiavimo metodika (tęsinys)

Jeigu apskaičiuojant Pensijų fondų ir Investicinių fondų GAV nuolat nėra galimybės nustatyti tam tikrų portfelio sudėtyje esančių priemonių vertinimo dienos kainos, yra laikomasi GAV skaičiavimo metodikoje nustatyto paskutinės žinomos kainos kriterijaus.

Jei tie patys vertybiniai popieriai buvo nupirkti ir parduoti tą pačią dieną (Intraday trading), bei atsiskaitymas už juos taip pat įvyksta vienu metu, tai skaičiuojant tos dienos GAV, atvaizduojamas tik tokių sandorių verčių skirtumas.

Naujai įsigyti vertybiniai popieriai į fondo turtą įrašomi atsiskaitymo dieną įsigijimo verte ir perkainuojami tą pačią darbo dieną.

Apskaičiuojant GAV, dividendų pajamos pripažįstamos tada, kai yra patvirtintos ir žinomos akcininkų teisės gauti pinigus. Jei nėra galimybės sužinoti apie patvirtintus mokėti Kolektyvinio investavimo subjektų mokamus dividendus, jie pajamomis pripažįstami dividendų gavimo dieną.

Jei priemonė nebuvo kotiruojama daugiau nei 30 dienų iki vertinimo dienos arba buvo kotiruojama rečiau, jos vertė nustatoma taip, kaip priemonių, kuriomis reguliuojamose rinkose ar daugiašalėse prekybos sistemose neprekiaujama.

Apskaitos vieneto vertės nustatymo taisyklės

Į Fondo sąskaitą pervestos dalyviui priklausančios piniginės lėšos (pensijų įmokos, iš kito Bendrovės pensijų fondo ar kitos pensijų kaupimo bendrovės pensijų fondo pervestos dalyvio lėšos) konvertuojamos į apskaitos vienetus. Dalyvio dalis pensijų fondo turte nustatoma pagal dalyvio sąskaitoje įrašytų apskaitos vienetų skaičių.

Už pervestas lėšas dalyviui apskaičiuojamų apskaitos vienetų skaičius nustatomas pagal formulę:

$$AVS = \frac{PPL - A}{AVV}$$

AVS – apskaitos vienetų skaičius;

PPL – į dalyvio sąskaitą pervestos piniginės lėšos;

A – Taisyklių nustatyti atskaitymai;

AVV – apskaitos vieneto vertė, apskaičiuojama ir skelbiama nustatyta tvarka.

Apskaitos vienetų skaičius apvalinamas pagal matematinės taisyklės iki 4 skaičių po kablelio.

Apskaitos vienetai į pinigines lėšas konvertuojami piniginių lėšų pervedimo dienos apskaitos vieneto verte. Pervedamų piniginių lėšų suma apskaičiuojama pagal formulę:

$$PPLS = (AVS * AVV) - PA$$

PPLS – pervedamų piniginių lėšų suma;

AVS – apskaitos vienetų skaičius;

AVV – apskaitos vieneto vertė, apskaičiuojama ir skelbiama nustatyta tvarka;

PA – Taisyklių nustatyti atskaitymai.

Pensijų sąskaitą tvarko Bendrovė elektroniniu būdu, užtikrindama Pensijų sąskaitoje esančios informacijos apsaugą ir konfidencialumą.

Pervestos į Pensijų fondo sąskaitą dalyviui priklausančios lėšos į Apskaitos vienetus konvertuojamos pinigų į Pensijų sąskaitą užskaitymo dienos Apskaitos vieneto verte, ne vėliau kaip kitą darbo dieną po piniginių lėšų gavimo.

Bendrovė uždaro dalyvio Pensijų sąskaitą pasibaigus dalyvio dalyvavimui Pensijų fonde ir išmokėjus sukauptas lėšas Fondo taisyklių nustatyta tvarka.

AIŠKINAMOJO RAŠTO PASTABOS

1. Grynujų aktyvų, apskaitos vienetų skaičius ir vertė

	Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje (2019 12 31)	Prieš metus (2018 12 31)	Prieš dvejus metus (2017 12 31)
Grynujų aktyvų vertė	7 799 319	5 299 054	4 657 199
Apskaitos vieneto vertė	0,4618	0,3634	0,3981
Apskaitos vienetų skaičius	16 890 157	14 582 490	11 698 538

2. Per ataskaitinį laikotarpį konvertuotų apskaitos vienetų skaičius bei bendros konvertavimo sumos

	Ataskaitinis laikotarpis 2019 m.		Ataskaitinis laikotarpis 2018 m.	
	Apskaitos vienetų skaičius	Vertė	Apskaitos vienetų skaičius	Vertė
Apskaitos vienetų skaičius (konvertuojant pinigines lėšas į apskaitos vienetus)	4 287 724	1 803 849	4 600 475	1 799 786
Apskaitos vienetų skaičius (konvertuojant vienetus į pinigines lėšas)	1 980 058	836 242	1 716 523	680 427
Skirtumas	2 307 667	967 607	2 883 952	1 119 359

Pensijų fondas Luminor pensija 3 plus
2019 m. metinės ataskaitos
(eurais, jei nenurodyta kitaip)

3. Investicijų portfelio sudėtis

2019 m. gruodžio 31 d.

Kodas	Emitento (KIS, kredito įstaigos, banko pavadinimas)	Šalis	ISIN kodas / Priemonės pavadinimas	Valiuta	Kiekis, vnt.	Valdytojas	Bendra įsigijimo vertė, EUR	Bendra rinkos vertė, EUR	Rinka (šaltinis), pagal kurios duomenis nustatyta rinkos vertė (tinklalapio adresas)	KIS tipas*	Dalis GA, %
3	Kolektyvinio investavimo subjektai										
3.1	Papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatymo 49 str. 1 d. reikalavimus atitinkančių kolektyvinio investavimo subjektų (KIS) vienetai										
-	AMUNDI EUR EQ VALUE - 12 EUR C	LU	LU1883315480	EUR	90	Amundi Luxembourg SA	166 756	189 326	www.amundi.lu	KIS 3	2.43
-	Candriam SRI EQTY EM MK-IC	LU	LU1434524259	EUR	226	Candriam Luxembourg	401 487	458 485	www.candriam.com	KIS 3	5.88
-	Candriam SRI-Equity World	LU	LU1434527781	EUR	890	Candriam Luxembourg	325 732	397 887	www.candriam.com	KIS 3	5.10
-	First State Global Umbrella Fund	IE	IE00BFY85B09	EUR	251 065	First State Investments UK Ltd	489 231	547 549	www.firststateasia.com	KIS 3	7.02
-	ING (L) - Invest Sustainable Equit Fund	LU	LU0191250769	EUR	756	ING Investment Management	230 272	337 761	www.NNIP.com	KIS 3	4.33
-	iShares Core MSCI World UCITS ETF (acc)	IE	IE00B4L5Y983	EUR	7 294	BlackRock Advisors (UK) Limited	329 248	412 899	www.ishares.com	KIS 3	5.29
-	MIROVA GLOB SUST EQTY-IA EUR	LU	LU0914729453	EUR	31	Mirova Funds	505 903	662 267	www.mirova.com	KIS 3	8.49
-	NATIXIS HAR ASSC USEQ-FIAUSD Fund	LU	LU0130102931	USD	1 122	Natixis Global Asset Management	265 799	355 762	ga.natixis.com/global	KIS 3	4.56
-	Nordea-1 Emerging Stars Equity BI EUR Fund	LU	LU0602539271	EUR	3 713	Nordea Investment Funds SA	338 480	508 324	www.nordea.lu	KIS 3	6.52
-	Nordea-1 Global Portfolio BI EUR	LU	LU0476540926	EUR	16 573	Nordea Investment Funds SA	466 200	478 133	www.nordea.lu	KIS 3	6.13
-	RBC funds (lux) - Global Equity Focus Fund	LU	LU1096671539	USD	3 611	RBC Global Asset Management Inc.	482 304	566 257	global.rbcgam.com	KIS 3	7.26
-	Robeco Emerging Markets Equities Class I EUR	LU	LU0209325462	EUR	1 383	Robeco Institutional Asset Mgmt BV	447 120	551 009	www.robeco.com	KIS 3	7.06
-	SCHRODER INT-GL EM M OP-CE-A	LU	LU0279459969	EUR	31 429	Schroder Investment Management S.A.	567 844	744 162	www.schroders.lu	KIS 3	9.54
-	Triodos Sustainable Equity Fund	LU	LU0309381191	EUR	10 245	Triodos Investment Management B.V.	392 580	506 225	www.triodos-im.com	KIS 3	6.49
-	UBS (Lux) Equity Fund - Global Sustainable (USD) I-A2-acc	LU	LU2035667513	USD	6 943	UBS Fund Management (Luxembourg) S.A.	630 718	692 974	ww.ubs.com	KIS 3	8.89
	Iš viso Kolektyvinio investavimo subjektų:				335 373		6 039 676	7 409 019			95.00
7	Pinigai										
-	Luminor Bank AS	LT		EUR				27 797			0.36
-	Luminor Bank AS	LT		EUR				371 966			4.77
	Iš viso pinigų:							399 763			5.13
9	IŠ VISO:							7 808 782			100

Pensijų fondas Luminor pensija 3 plus
2019 m. metinės ataskaitos
(eurais, jei nenurodyta kitaip)
2018 m. gruodžio 31 d.

Kod as	Emitento (KIS, kredito įstaigos, banko pavadinimas)	Šalis	ISIN kodas / Priemonės pavadinimas	Valiuta	Kiekis, vnt.	Valdytojas	Bendra nominali vertė, EUR	Bendra įsigijimo vertė, EUR	Bendra rinkos vertė, EUR	Palūkanų norma, %**	Rinka (šaltinis), pagal kurios duomenis nustatyta rinkos vertė (tinklalapio adresas)	KIS tipas	Išpirkimo / konvertavimo data / terminas	Dalis GA %
2	Ne nuosavybės vertybiniai popieriai													
2.2	Ne nuosavybės vertybiniai popieriai, įtraukti į Papildomąjį ar jį atitinkantį prekybos sąrašą													
-	Lietuvos Respublika	LT	LT0000650038	EUR	400		40 000	39 921	40 031	0.30			2022.09.27	0.76
	Iš viso ne nuosavybės vertybinių popierių:				400		40 000	39 921	40 031					0.76
3	Kolektyvinio investavimo subjektai													
3.1	Papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatymo 49 str. 1 d. reikalavimus atitinkančių kolektyvinio investavimo subjektų (KIS) vienetai													
-	Candriam SRI EQTY EM MK-IC	LU	LU1434524259	EUR	226	Candriam Luxembourg		401 487	361 202		www.candriam.com	KIS 3		6.82
-	Candriam SRI-Equity World	LU	LU1434527781	EUR	890	Candriam Luxembourg		325 732	306 259		www.candriam.com	KIS 3		5.78
-	Hermes Global Equity Fund	IE	IE00B3FPH103	EUR	45 620	Hermes Investment Management Ltd		132 000	123 475		www.hermes-investment.com	KIS 3		2.33
-	ING (L) - Invest Sustainable Equit Fund	LU	LU0191250769	EUR	681	ING Investment Management		202 702	222 439		www.ingim.com	KIS 3		4.20
-	iShares Core MSCI World UCITS ETF (acc)	IE	IE00B4L5Y983	EUR	3 369	BlackRock Advisors (UK) Limited		148 661	145 201		www.ishares.co.uk	KIS 3		2.74
-	MIROVA GLOB SUST EQTY-IA EUR	LU	LU0914729453	EUR	27	Mirova Funds		420 902	420 419		www.mirova.com	KIS 3		7.93
-	NATIXIS HAR ASSC USEQ-FIAUSD Fund	LU	LU0130102931	USD	1 122	Natixis Global Asset Management		261 510	260 611		ga.natixis.com	KIS 3		4.92
-	Nordea-1 Emerging Stars Equity BI EUR Fund	LU	LU0602539271	EUR	3 061	Nordea Investment Funds SA		252 685	313 401		www.nordea.lu	KIS 3		5.91
-	Nordea-1 Global Portfolio Fund BP EUR	LU	LU0476541221	EUR	16 827	Nordea Investment Funds SA		331 410	364 468		www.nordea.lu	KIS 3		6.88
-	Pioneer Fds European Eq Value I EUR ND	LU	LU0313648254	EUR	90	Pioneer Asset Management		152 693	152 877		www.pioneerinvestments.com	KIS 3		2.88
-	RBC funds (lux) - Global Equity Focus Fund	LU	LU1096671539	USD	1 378	RBC Global Asset Management Inc.		181 181	160 530		global.rbcgam.com	KIS 3		3.03
-	Robeco Emerging Markets Equities Class I EUR	LU	LU0209325462	EUR	1 203	Robeco Institutional Asset Mgmt BV		382 620	370 522		www.robeco.com	KIS 3		6.99
-	SCHRODER INT-GL EM M OP-A-A	LU	LU0279459969	EUR	22 956	Schroder Investment Management S.A.		397 979	408 403		www.schroders.lu	KIS 3		7.71
-	STEWART WORLDW SUST-BEA	GB	GB00B7D5XN45	EUR	250 144	First State Investments UK Ltd		463 594	463 016		www.firststate.co.uk	KIS 3		8.74
-	Triodos Sustainable Equity Fund	LU	LU0309381191	EUR	10 245	Triodos Investment Management B.V.		392 580	405 820		www.triodos.nl	KIS 3		7.66
-	UBS Equity fund - Global Sustainable	LU	LU0401295539	USD	1 701	UBS Fund Management (Luxembourg) S.A.		251 964	295 769		ww.ubs.com/funds	KIS 3		5.58
	Iš viso Kolektyvinio investavimo subjektų:				359 539			4 699 701	4 774 413					90
7	Pinigai													
-	Luminor Bank AB	LT		EUR					27 945	0.00				0.53
-	Luminor Bank AB	LT		EUR					464 526	0.00				8.77
	Iš viso pinigų:								492 471					9.29
9	IŠ VISO:								5 306 915					100

*KIS 1 – KIS, kurių investavimo strategijoje numatyta iki 100 proc. grynujų aktyvų investuoti į ne nuosavybės vertybinius popierius;
KIS 2 – KIS, kurių investavimo strategijoje numatytas mišrus (subalansuotas) investavimas;
KIS 3 – KIS, kurių investavimo strategijoje numatyta iki 100 proc. grynujų aktyvų investuoti į nuosavybės vertybinius popierius;
KIS 4 – KIS, kurių investavimo strategijoje numatyta iki 100 proc. grynujų aktyvų investuoti į pinigų rinkos priemones;
KIS 5 – visų kitų rūšių KIS (alternatyvaus investavimo, privataus kapitalo, nekilnojamojo turto, žaliavų ir kt.).

**Pajamingumas iki išpirkimo

3. Investicijų portfelio sudėtis (tęsinys)

Investicijų portfelis atitinka pensijų fondo taisyklėse numatytą investavimo strategiją: ataskaitinio laikotarpio pabaigoje investicijos į kolektyvinio investavimo subjektų vienetus sudarė 95 proc. ir pinigai – 5,13 proc. visų pensijų fondo grynujų aktyvų vertės.

4. Investicijų pasiskirstymas pagal investavimo strategiją atitinkančius kriterijus

Investicijų pasiskirstymas	Rinkos vertė	Dalis aktyvuose (%)	Rinkos vertė ataskaitinio laikotarpio pradžioje	Dalis aktyvuose ataskaitinio laikotarpio pradžioje (%)
Pagal valiutas:				
EUR	6 193 790	79.41	4 590 005	86.62
USD	1 614 992	20.71	716 911	13.53
Iš viso:	7 808 782	100	5 306 915	100
Pagal geografinę zoną:				
Europos ekonominės erdvės valstybės (Islandija, Norvegija, Lichtenšteinas)	-	-	-	-
Kitos Europos Sąjungos valstybės	7 409 019	95.00	4 774 413	90.10
Japonija	-	-	-	-
Lietuva	399 763	5.13	532 503	10.05
Kitos šalys	-	-	-	-
Jungtinės Amerikos Valstijos ir Kanada	-	-	-	-
Iš viso:	7 808 782	100	5 306 915	100
Pagal investavimo objektus:				
Kolektyvinio investavimo subjektai	7 409 019	95.00	4 774 413	90.10
Vyriausybių VP	-	-	40 031	0.76
Pinigai	399 763	5.13	492 471	9.29
Iš viso:	7 808 782	100	5 306 915	100

Pagal kitus kriterijus Fondo investicijos neskirstomos.

5. Investicijų vertės pokytis

2019 metai

Pokytis Grynųjų aktyvų ataskaitos straipsniai	Praėjusio ataskaitinio laikotarpio pabaigoje	Įsigyta	Parduota (išpirkta)	Vertės padidėjimas	Vertės sumažėjimas	Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje
Terminuotieji indėliai	-	-	-	-	-	-
Pinigų rinkos priemonės	-	-	-	-	-	-
Skolos vertybiniai popieriai	40 031	-	40 087	115	59	-
<i>Vyriausybių ir centrinių bankų arba jų garantuoti skolos vertybiniai popieriai</i>	<i>40 031</i>	-	<i>40 087</i>	<i>115</i>	<i>59</i>	-
<i>Kiti skolos vertybiniai popieriai</i>	-	-	-	-	-	-
Nuosavybės vertybiniai popieriai	-	-	-	-	-	-
Kolektyvinio investavimo subjektų investiciniai vienetai ir akcijos	4 774 413	1 928 567	896 978	1 603 017	-	7 409 019
Kitos investicijos	-	-	-	-	-	-
Iš viso:	4 814 444	1 928 567	937 065	1 603 131	59	7 409 019

2018 metai

Pokytis Grynųjų aktyvų ataskaitos straipsniai	Praėjusio ataskaitinio laikotarpio pabaigoje	Įsigyta	Parduota (išpirkta)	Vertės padidėjimas	Vertės sumažėjimas	Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje
Terminuotieji indėliai	-	-	-	-	-	-
Pinigų rinkos priemonės	-	-	-	-	-	-
Skolos vertybiniai popieriai	205 390	-	165 486	1 064	936	40 031
<i>Vyriausybių ir centrinių bankų arba jų garantuoti skolos vertybiniai popieriai</i>	<i>205 390</i>	-	<i>165 486</i>	<i>1 064</i>	<i>936</i>	<i>40 031</i>
<i>Kiti skolos vertybiniai popieriai</i>	-	-	-	-	-	-
Nuosavybės vertybiniai popieriai	-	-	-	-	-	-
Kolektyvinio investavimo subjektų investiciniai vienetai ir akcijos	4 255 792	1 367 427	430 846	37 389	455 350	4 774 413
Kitos investicijos	-	-	-	-	-	-
Iš viso:	4 461 182	1 367 427	596 332	38 453	456 286	4 814 444

6. Atskaitymai iš pensijų fondo turto
2019 metai

Atskaitymai	Atskaitymų dydis		Per ataskaitinį laikotarpį priskaičiuotų atskaitymų suma	% nuo ataskaitinio laikotarpio vidutinės grynujų aktyvų vertės
	maksimalus, nustatytas sudarymo dokumentuose	ataskaitiniu laikotarpiu taikytas		
Už valdymą :	1%	1%	65 828	1%
<i>nekintamas dydis</i>	1%	1%	65 828	1%
depozitoriumui	0,20%	0,07%	4 629	0.07%
Už sandorių sudarymą	***	***	122	0%
Už auditą	***	***	2 420	0.04%
Kitos veiklos išlaidos	***	***	-	-
Išlaidų, įskaičiuojamų į BIK, suma*			72 877	
BIK % nuo GAV *			1,10%	
Visų išlaidų suma			72 999	1.10%
Sąlyginis BIK ir (arba) tikėtinas sąlyginis BIK ****			2,16%	
PAR (praėjusio analogiško ataskaitinio laikotarpio PAR)**			3,41% (-10%)	

2018 metai

Atskaitymai	Atskaitymų dydis		Per ataskaitinį laikotarpį priskaičiuotų atskaitymų suma	% nuo ataskaitinio laikotarpio vidutinės grynujų aktyvų vertės
	maksimalus, nustatytas sudarymo dokumentuose	ataskaitiniu laikotarpiu taikytas		
Už valdymą :	1%	1%	51 446	1 %
<i>nekintamas dydis</i>	1%	1%	51 446	1%
depozitoriumui	0,20%	0,15%	7 750	0.15%
Už sandorių sudarymą	***	***	220	0%
Už auditą	***	***	2 286	0.04%
Kitos veiklos išlaidos	***	***	-	-
Išlaidų, įskaičiuojamų į BIK, suma*			61 481	
BIK % nuo GAV *			1,19%	
Visų išlaidų suma			61 702	1.20%
Sąlyginis BIK ir (arba) tikėtinas sąlyginis BIK ****			1,96%	
PAR (praėjusio analogiško ataskaitinio laikotarpio PAR)**			-10% (20%)	

*Bendrasis išlaidų koeficientas (BIK) – procentinis dydis, kuris parodo, kokia vidutinė fondo grynujų aktyvų dalis skiriama jo valdymo išlaidoms padengti. Šios išlaidos tiesiogiai sumažina investuotojo investicijų grąžą. Pažymėtina, kad skaičiuojant BIK į sandorių sudarymo išlaidas neatsižvelgiama.

**Portfelio apyvartumo rodiklis (PAR) – rodiklis, apibūdinantis prekybos pensijų fondo portfelį sudarančiomis priemonėmis aktyvumą. Fondai, kurių PAR aukštas, patiria didesnes sandorių sudarymo išlaidas.

***Išlaidos, dengiamos iš Pensijų turto, tai išlaidos už bankines paslaugas, Pensijų fondo audito išlaidos ir sandorių sudarymo išlaidos bendras maksimalus išvardintų išlaidų dydis negali viršyti 1,5 procento per vienerius finansinius metus nuo Pensijų fondo grynujų aktyvų vertės. Pensijų fondo sąskaita bei Pensijų fondo interesais sudaromų sandorių faktinės išlaidos pagal sutartis tarpininkams, sudarančios ne daugiau kaip 1 procentą nuo sudarytų sandorių vertės.

**** Kai daugiau kaip 10 proc. grynujų aktyvų investuota į kitus kolektyvinio investavimo subjektus, apskaičiuojamas sąlyginis BIK, atitinkantis tokią investicijų dalį.

6. Atskaitymai iš Pensijų fondo turto (tęsinys)

Papildoma informacija 2019 m. (neaudituota)

Eil. nr.	Pavadinimas	ISIN kodas	KIS vidutinis metinis turtas	KIS dalis vidutinėje metinėje GAV, %	Fondo į kurį investuota BIK, %	BIK dalis tenkanti fondui, %
1	NN (L) Global Sustainable Equity	LU0191250769	273 993	4.14%	0.94%	0.04%
2	Nordea-1 Emerging Stars Equity BI EUR Fund	LU0602539271	398 287	6.02%	1.06%	0.06%
3	NATIXIS HAR ASSC USEQF-IAUSD FUND	LU0130102931	318 797	4.82%	1.20%	0.06%
4	Amundi F.II-European Eq.Value Fund	LU0313648254	74 975	1.13%	0.83%	0.01%
5	Nordea-1 Global Portfolio BP EUR	LU0476541221	371 476	5.62%	1.05%	0.06%
6	Robeco Emerging Markets Equities Class I EUR	LU0209325462	456 316	6.90%	0.94%	0.06%
7	UBS Equity fund - Global Sustainable	LU0401295539	232 251	3.51%	0.75%	0.03%
8	SCHRODER INT-GL EM M OP-CE-A	LU0279459969	629 050	9.51%	1.34%	0.13%
9	Triodos Global Equities Impact Fund I-cap	LU0309381191	465 506	7.04%	2.25%	0.16%
10	Candriam SRI-Equity World	LU1434527781	360 071	5.44%	0.77%	0.04%
11	Candriam SRI EQTY EM MK-IC	LU1434524259	412 238	6.23%	0.68%	0.04%
12	MIROVA GLOB SUST EQTY-IA EUR	LU0914729453	545 584	8.25%	0.01%	0.00%
13	STEWART WORLDW SUST-BEA	GB00B7D5XN45	62 676	0.95%	0.91%	0.01%
14	RBC funds (lux) - Global Equity Focus Fund	LU1096671539	331 384	5.01%	0.85%	0.04%
15	Hermes Global Equity Fund	IE00B3FPH103	282 094	4.27%	0.70%	0.03%
16	iShares Core MSCI World UCITS ETF (acc)	IE00B4L5Y983	343 504	5.19%	0.20%	0.01%
17	First State Global Umbrella Fund	IE00BFY85B09	452 916	6.85%	0.55%	0.04%
18	AMUNDI EUR EQ VALUE - 12 EUR C	LU1883315480	97 165	1.47%	0.90%	0.01%
19	UBS (Lux) Equity Fund - Global Sustainable (USD) I-A2-acc	LU2035667513	191 375	2.89%	0.54%	0.02%
20	Nordea-1 Global Portfolio BI EUR	LU0476540926	58 483	0.88%	0.69%	0.01%
	Viso:					0.86%
	Vidutinė metinė fondo GAV		6 613 649			
	BIK					1.10%
	Sąlyginis BIK					1.96%

GAV – vidutinė kolektyvinio investavimo subjekto ar pensijų fondo laikotarpio grynujų aktyvų vertė.

KIS- kolektyvinio investavimo subjektas.

7. Mokėjimai tarpininkams

Per ataskaitinį laikotarpį (nuo 2019 m. sausio 1 d. iki 2019 m. gruodžio 31 d.) sumokėta Luminor Bank AS Lietuvos skyriaus Rinkų departamentui 122 eurai už tarpininkavimo paslaugas vertybinių popierių sandoriuose.

Per praeitą ataskaitinį laikotarpį (nuo 2018 m. sausio 1 d. iki 2018 m. gruodžio 31 d.) sumokėta Luminor Bank AB Rinkų departamentui 219 eurai už tarpininkavimo paslaugas vertybinių popierių sandoriuose.

8. Investicijų grąža ir investicijų grąžos lyginamoji informacija

Luminor investicijų valdymas, UAB skaičiuoja sudėtinio lyginamojo indekso grąžą naudodama dienos pabaigos lyginamųjų indeksų vertes, gautas iš MSCI (MSCI duomenys). Kad būtų išvengta abejonių, MSCI nėra standartinis sudėtinio lyginamojo indekso „administratorius“ arba „prisidedantis prie sudarymo“, „sudarytojas“ ar „prižiūrimas sudarytojas“ ir MSCI duomenys nelaikomi „pateikimu“ ar „sudarymu“ kalbant apie sudėtinio lyginamojo indekso grąžą, kaip šios sąvokos gali būti apibrėžtos bet kokiose taisyklėse, įstatymuose, reglamentuose, teisės aktuose ar tarptautiniuose standartuose. MSCI duomenys pateikiami „tokie kaip yra“, nesuteikiant jokių garantijų ar neprisiimant jokių įsipareigojimų bei neleidžiant jų kopijuoti ir platinti. MSCI nepateikia jokių pareiškimų dėl jokio investavimo ar strategijos tikslingumo ir neremia, neplatina, neskelbia, neparduota ir kitais būdais nerekomenduoja bei nereklamuoja jokios investavimo strategijos, įskaitant finansinius produktus ar strategijas, kurie yra pagrįsti MSCI duomenimis, modeliais, analitine ir kita medžiaga ar informacija arba kuriuose MSCI duomenys modeliai, analitinė ir kita medžiaga ar informacija yra stebimi ar kitaip naudojami.

Pensijų fondo lyginamąjį indeksą sudaro:

Akcijų dalies lyginamąjį indeksą sudaro MSCI indeksų krepšelis:

- 70% Pasaulio akcijos (MSCI world index)
- 30% Besivystančių rinkų (MSCI Emerging markets)

Fondų lyginamąjį indeksą sudarantys indeksai ir jų svoriai parinkti pagal Fondo taisyklėse nustatytas fondų investavimo strategijas.

8. Investicijų graža ir investicijų gražos lyginamoji informacija (tęsinys)

Ataskaitinio laikotarpio, praeitų ataskaitinių laikotarpių metiniai rodikliai, taip pat rodikliai, apskaičiuoti už ilgesnį laikotarpį nei ataskaitinis, išdėstyti lyginamojoje lentelėje. Jeigu fondas veikia trumpiau nei 5 metus, rodikliai pateikti tik tų laikotarpių, per kuriuos fondas veikė. Prie lyginamosios lentelės pridėti joje pateiktų ataskaitinio laikotarpio apskaitos vieneto vertės pokyčio ir lyginamojo indekso reikšmės pokyčio rodiklių diagramą ir rodiklių paaiškinimus.

A	B	Laikotarpis					
		Per ataskaitinį laikotarpį	Prieš metus	Prieš 2 metus	Per paskutiniuosius 2 metus	Per paskutiniuosius 3 metus	Per paskutiniuosius 5 metus
		1	2	3	4	5	6
1.	Apskaitos vieneto vertės pokytis, proc.*	27,08%	(8,72%)	10,06%			
2.	Lyginamojo indekso reikšmės pokytis, proc. ¹ (nuo 2007.10.01)	26,67%	(5,84%)	11,36%			
3.	Apskaitos vieneto vertės pokyčio standartinis nuokrypis, proc. ²	7,63%	9,34%	6,29%	12,14%	13,66%	21,87%
4.	Lyginamojo indekso reikšmės pokyčio standartinis nuokrypis, proc. ²	10,28%	12,23%	8,70%	16,01%	18,23%	29,71%
5.	Apskaitos vieneto vertės ir lyginamojo indekso reikšmės koreliacijos koeficientas ³	0,99	0,98	0,97	0,98	0,98	0,98
6.	Alfa rodiklis, proc. ⁴	2,68%	(3,32%)	1,94%	(1,89%)	(2,05%)	(6,96%)
7.	Beta rodiklis ⁵	0,90	0,94	0,77	0,95	0,93	0,97
8.	Indekso sekimo paklaida, proc. ⁶	3,45%	2,36%	2,00%	5,48%	6,39%	9,24%
9.	IR rodiklis ⁷	0,0	(0,01)	(0,01)	(0,01)	(0,01)	0,00

* Apskaičiuojant apskaitos vieneto vertės pokytį, neatsižvelgiama į atskaitymus nuo įmokų.

1. Lyginamasis indeksas – statistinis rodiklis, kuris susideda iš vieno arba kelių visuotinai pripažintų ir plačiai naudojamų nepriklausomų asmenų sudarytų finansinių priemonių indeksų, atspindinčių tam tikrų rinkų ar jų dalių pokyčius;

2. standartinis nuokrypis (angl. *standard deviation*) – statistinis rizikos rodiklis, parodantis, kaip stipriai svyruoja vieneto vertės pokyčiai arba lyginamojo indekso reikšmės pokyčiai, palyginus su jų vidutiniu pokyčiu;

3. koreliacijos koeficientas – rodiklis, kuris parodo vieneto verčių ir lyginamojo indekso reikšmių statistinę priklausomybę;

4. alfa – rodiklis, kuris parodo skirtumą tarp pensijų fondo ar kolektyvinio investavimo subjekto vieneto vertės pokyčio ir lyginamojo indekso pokyčio, esant palyginamam rizikos lygiui;

5. beta – rodiklis, kuris parodo, kiek pasikeičia pensijų fondo ar kolektyvinio investavimo subjekto vieneto vertė pasikeitus lyginamojo indekso reikšmei;

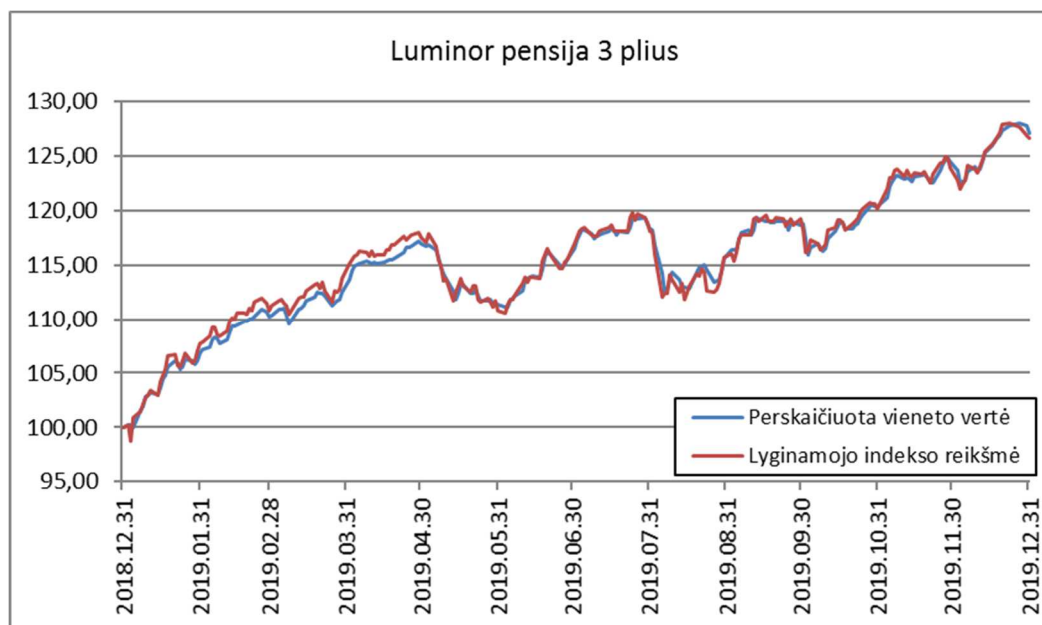
6. indekso sekimo paklaida (angl. *tracking error*) – statistinis rizikos rodiklis, parodantis vieneto vertės pokyčių ir lyginamojo indekso pokyčių skirtumų standartinį nuokrypį;

Nuo 2019 metų, pasikeitus skaičiavimo metodikai, naudojami ne mėnesiniai, o savaitiniai pokyčiai, todėl ataskaitinio laikotarpio rezultato negalima lyginti su ankstesnių metų rezultatais.

7. IR rodiklis - (angl. *information ratio*) – rodiklis, kuris parodo aktyvaus investicinių priemonių portfelio valdymo naudą;

Fondas veikia 12 metų ir 3 mėnesius.

Ataskaitinio laikotarpio apskaitos vieneto vertės pokyčio ir lyginamojo indekso reikšmės pokyčio rodiklių diagrama

Jeigu pensijų fondo reklamoje buvo naudojamos investicijų gražos prognozės, nurodyti prognozuotą dydį, palyginti neatitikimus su faktine graža ir nurodyti galimas neatitikimų priežastis.

Pensijų fondo reklamoje nebuvo naudojama investicijų gražos prognozės.

8. Investicijų graža ir investicijų gražos lyginamoji informacija (tęsinys)

Vidutinė investicijų graža, vidutinis subjekto vieneto (akcijos) vertės pokytis ir jo standartinio nuokrypio rodiklis, taip pat vidutinis lyginamojo indekso pokytis per kelis praėjusius laikotarpus.

	Per paskutinius 3 metus	Per paskutinius 5 metus	Per paskutinius 10 metų ⁴	Nuo veiklos pradžios
Vidutinis apskaitos vieneto vertės pokytis	8,48%	6,95%	7,26%	3,88%
Vidutinis pensijų fondo lyginamojo indekso reikšmės pokytis (nuo 2007.10.01)	9,92%	8,78%	8,52%	3,92%
Vidutinis apskaitos vieneto vertės pokyčio standartinis nuokrypis ¹	7,75%	9,43%	9,26%	10,09%
Vidutinis pensijų fondo lyginamojo indekso reikšmės pokyčio standartinis nuokrypis ¹	10,39%	12,78%	12,75%	14,53%

* Apskaičiuojant apskaitos vieneto vertės pokytį, neatsižvelgiama į atskaitymus nuo įmokų.

1. vieneto vertės pokyčių standartinis nuokrypis – statistinis rizikos rodiklis, parodantis, kaip stipriai svyruoja vieneto vertės pokyčiai, palyginus su jų vidutiniu pokyčiu;

Fondas veikia 12 metų ir 3 mėnesius.

9. Gautos ir išmokėtos lėšos

		Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
Bendra gautų lėšų suma		1 803 849	1 799 786
Periodinės įmokos į pensijų fondą	Valstybinio socialinio draudimo fondo pervestos dalyvio lėšomis mokamos pensijų įmokos ir iš valstybės biudžeto lėšų už dalyvi mokamos pensijų įmokos	-	-
	Pačių dalyvių ir darbdavių ar kitų trečiųjų asmenų įmokėtos lėšos	1 708 875	1 599 477
	Paties dalyvio įmokėtos lėšos	1 343 163	1 243 269
	Darbdavių ir kitų trečiųjų asmenų įmokėtos lėšos	365 712	356 208
Valstybinio socialinio draudimo fondo sumokėti delspinigiai		-	-
Iš garantijų rezervo sumokėtos lėšos		-	-
Iš kitų pensijų fondų pervestos lėšos	iš tos pačios pensijų kaupimo bendrovės	89 770	200 308
	iš kitos pensijų kaupimo bendrovės	5 204	-
Kitos gautos lėšos (nurodyti šaltinį ir gautų lėšų sumą), iš viso		-	-

		Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
Bendra išmokėtų lėšų suma		836 242	680 427
Pensijų išmokos	vienkartinės išmokos dalyviams	153 973	87 986
	periodinės išmokos dalyviams	-	-
	išmokos anuiteto įsigijimui	-	-
Į kitus pensijų fondus pervestos lėšos	valdomus tos pačios pensijų kaupimo bendrovės	58 477	220 384
	valdomus kitos pensijų kaupimo bendrovės	16 873	81 558
Išstojušiemis dalyviams išmokėtos lėšos (pildoma tik papildomo savanoriško kaupimo pensijų fondų atveju)		603 750	289 191
Paveldėtojams išmokėtos lėšos		3 170	1 309
Kitais pagrindais išmokėtos lėšos (nurodyti šaltinį ir išmokėtų lėšų sumą), iš viso		-	-

10. Įvykiai po finansinės būklės ataskaitos datos

2020 m. kovo mėnesį netikėtai pasireiškusi pasaulinė koronaviruso COVID-19 pandemija bei paskelbtas karantinas, kelionių ir įmonių veiklos apribojimai, pasaulinių tiekimo grandinių sutrikimas paralyžiavo ekonomikos augimą ir sukėlė neigiamus svyravimus finansų rinkose. *Bloomberg* duomenimis, kovą pasaulio akcijų indeksas eurais smuko 13,14 proc. (per pirmąjį ketvirtį buvo -19,23 proc.), besivystančių šalių akcijų indeksas eurais krito 15,31 proc. (per pirmąjį buvo -21,84 proc.), euro zonos aukšto reitingo vyriausybės ir įmonių obligacijų indeksas krito 3,39 proc. (pirmąjį ketvirtį buvo -1,13 proc.), euro zonos vyriausybės vidutinės trukmės obligacijų indeksas smuko 0,96 proc. (pirmąjį ketvirtį buvo -0,34 proc.), besivystančių šalių obligacijų indeksas krito 10,71 proc. (pirmąjį ketvirtį buvo -7,62 proc.), euro zonos neinvesticinio reitingo įmonių obligacijų indeksas krito 13,44 proc. (pirmąjį ketvirtį buvo -15,16 procento). Tai atitinkamai paveikė ir šiose rinkose turtą investuojančių *Luminor investicijų valdymas* UAB valdomų antros ir trečios pakopos pensijų fondų vertę – per kovo mėnesį jos sumažėjo nuo 1,23 iki 13,62 proc. (pirmąjį metų ketvirtį – atitinkamai nuo -0,34 iki -19,10 procento).

Pensijų fondas Luminor pensija 3 plus
2019 m. metinės ataskaitos
(eurais, jei nenurodyta kitaip)

Nuo 2019 metų pradžios veikiančių *Luminor* antros pakopos gyvenimo ciklo pensijų fondų vienetų vertė per kovo mėnesį sumažėjo nuo 5,57 iki 12,80 proc. (per pirmąjį ketvirtį – iš viso nuo -5,21 iki -17,63 proc.), tačiau nuo veiklos pradžios jie generavo teigiamą grąžą. Mažiausiai koronaviruso sukeltas nuosmukis palietė vyriausiųjų amžiaus grupių pensijų fondų dalyvius – jų vertė krito gerokai mažiau nei jaunesnių amžiaus grupių pensijų fondų, daugiausia investuojančių į akcijas, todėl kaupimas pensijai, remiantis gyvenimo ciklo principu – kai jaunystėje didesnė dalis investuojama į akcijas, o su amžiumi investiciniame krepšelyje daugėja obligacijų, pasiteisino net ir tokio netikėto ir staigaus nuosmukio akivaizdoje. *Luminor pensija 1961–1967* metų grupės gyvenimo ciklo fondo grąža pirmąjį ketvirtį buvo -12,92 proc., *Luminor pensija 1954–1960* buvo -7,98 procento. *Turto išsaugojimo pensijų fonde* gyventojų sukaupto turto vertė atitinkamai sumažėjo 5,21 procento. Vis dėlto nuo gyvenimo ciklo pensijų fondų veiklos pradžios paminėtų vyresnių amžiaus grupių pensijų fondai generavo teigiamą grąžą, kuri svyravo nuo 0,65 iki 1,81 procento. Labiausiai *COVID-19* sukeltas nuosmukis palietė jauniausių amžiaus grupių fondų dalyvius – vidutinė šių grupių pensijų fondų grąža kovo mėnesį mažėjo nuo 12,68 iki 12,80 proc. (pirmąjį metų ketvirtį – nuo -17,37 iki -17,63 procento). Vis tik, vertinant iš ilgalaikio kaupimo perspektyvos ir remiantis ilgojo laikotarpio istoriniais duomenimis, tikėtina, kad šis nuosmukis yra laikino pobūdžio ir ekonomikai atsigaunant fondų vertė turėtų irgi bėgant laikui atsitiesti į prieš kritimą buvusį lygį.

Luminor trečios pakopos pensijų fondų pirmojo ketvirčio grąža taip pat buvo neigiama – labiausiai sumažėjo akcijų fondo *Luminor pensija 3 plus* vertė -19,10 proc., o mažiausiai smuktelėjo obligacijų pensijų fondas *Luminor pensija 1 plus* -0,34 procento. Ilgalaikiai pastarųjų 10 metų trečios pakopos pensijų fondų rodikliai rodo, kad tie fondai, kurie veikia ne mažiau nei 10 metų, vidutiniškai generavo teigiamą metinę grąžą, kuri svyruoja nuo 3,07 iki 4,42 procento.

2020 metų pirmąjį ketvirtį 9 iš 13 *Luminor* pensijų fondų grąža viršijo savo lyginamųjų indeksų grąžą. Fondų turtas yra investuojamas į likvidžius vertybinius popierius, akcijų rinkose investuojama tik netiesiogiai – per diversifikuotus instrumentus (investicinius ir biržose prekiaujamus fondus), ir pagrįdė investicinio reitingo vyriausybės ir įmonių obligacijas, o taip pat į jas investuojančius fondus, kai mažiau likvidžių privataus kapitalo ir nekilnojamojo turto fondų investicijų dalis sudaro nežymią dalį fondų grynujų aktyvų vertės.

VII. INFORMACIJA APIE PENSIJŲ FONDO DALYVIUS

23. Bendri duomenys apie pensijų fondo dalyvius (dalyviais laikomi ir asmenys, pasinaudoję teise nukelti pensijų išmokos mokėjimą, taip pat asmenys, gaunantys periodines pensijų išmokas), per ataskaitinį laikotarpį prisijungusių dalyvių skaičius, per ataskaitinį laikotarpį pasitraukusių dalyvių skaičius.

		Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
Dalyvių skaičius ataskaitinio laikotarpio pradžioje		4 780	3 756
Dalyvių skaičius ataskaitinio laikotarpio pabaigoje	dalyviai, pasinaudoję teise nukelti pensijų išmokos mokėjimą	153	146
	dalyviai, gaunantys periodines pensijų išmokas	-	-
	kiti dalyviai	4 928	4 634
	Iš viso	5 081	4 780
Dalyvių skaičiaus pokytis		301	1 024

Per ataskaitinį laikotarpį prisijungusių dalyvių skaičius

		Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
Bendras prisijungusių dalyvių skaičius		806	1 403
Dalyviai, pensijų kaupimo sutartis sudarę pirmą kartą		747	1 353
Iš kitų pensijų fondų atėję dalyviai	iš tos pačios pensijų kaupimo bendrovės	52	48
	iš kitos pensijų kaupimo bendrovės	7	2

Per ataskaitinį laikotarpį pasitraukusių dalyvių skaičius

		Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
Bendras pasitraukusių dalyvių skaičius		505	379
Į kitus pensijų fondus išėjusių dalyvių skaičius	valdomus tos pačios pensijų kaupimo bendrovės	19	23
	valdomus kitos pensijų kaupimo bendrovės	13	-
Baigusių dalyvavimą dalyvių skaičius	išstojusių (pildoma tik papildomo savanoriško pensijų kaupimo pensijų fondo atveju)	445	339
	sulaukusių nustatyto pensijos amžiaus ir pasinaudojusių teise į pensijų išmoką (vienkartinę išmoką, anuitetą ir jų derinį)	24	13
	dalyvių, pasinaudojusių Pensijų kaupimo įstatymo suteikta galimybe vienašališkai nutraukti pirmą kartą sudarytą sutartį	-	-
	mirusių dalyvių	4	4

Pensijų fondo dalyvių struktūra pagal amžių ir lytį ataskaitinio laikotarpio pabaigoje

		Dalyviai pagal amžių				
		iki 30	nuo 30 iki 45	nuo 45 iki 60	nuo 60	iš viso
Dalyvių skaičius	iš viso	592	2 566	1 519	404	5 081
	vyrų	337	1 489	716	193	2 735
	moterų	255	1 077	803	211	2 346
Dalyvių dalis, %	iš viso	12%	51%	30%	8%	100%
	vyrų	7%	29%	14%	4%	54%
	moterų	5%	21%	16%	4%	46%

VIII. IŠORINIAI PINIGŲ SRAUTAI

24. Per ataskaitinį laikotarpį faktiškai gautos ir išmokėtos lėšos.
Aiškinamojo rašto 9 pastaba.

IX. INFORMACIJA APIE GARANTIJŲ REZERVĄ

25. Jei pensijų fondo taisyklėse yra įsipareigojimas garantuoti tam tikrą pajamingumą, nurodomas garantuojamo pajamingumo dydis ir kita svarbi informacija

-

X. INFORMACIJA APIE PENSIJŲ FONDO REIKMĖMS PASISKOLINTAS LĖŠAS

26. Pensijų fondo reikmėms pasiskolintos lėšos ataskaitinio laikotarpio pabaigoje
Pensijų fondo reikmėms nebuvo skolintasi.

XI. KITA INFORMACIJA

27. Paaiškinimai, komentarai, iliustruojamoji grafinė medžiaga ir kita svarbi informacija apie pensijų fondo veiklą, kad būtų galima tinkamai įvertinti fondo veiklos pokyčius ir rezultatus
Aiškinamojo rašto 10 pastaba.

XII. ATSAKINGI ASMENYS

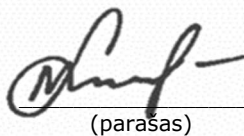
28. Konsultantų, kurių paslaugomis buvo naudotasi rengiant ataskaitą
Rengiant šią ataskaitą konsultantų paslaugomis nebuvo naudojamosi.

29. Ataskaitą parengusių asmenų vardai, pavardės, pareigos, darbovietė (jeigu ataskaitą rengę asmenys nėra bendrovės darbuotojai)

-

30. Bendrovės administracijos vadovo, vyriausiojo finansininko, ataskaitą rengusių asmenų ir konsultantų patvirtinimas, kad joje pateikta informacija teisinga ir nėra nutylėtų faktų, galinčių daryti esminę įtaką pensijų fondo veiklos rezultatų vertinimui.
Žemiau pasirašę atsakingi asmenys patvirtina, kad ataskaitoje pateikta informacija atitinka tikrovę ir kad nėra nutylėtų faktų, galinčių turėti esminės įtakos pensijų fondo veiklos rezultatų vertinimui.

Generalinė direktorė

(parašas)

Loreta Načajienė

Vyriausioji finansininkė

(parašas)

Dalia Markūnienė

31. Asmenys, atsakingi už ataskaitoje pateiktą informaciją

31.1. už ataskaitą atsakingi įmonės valdymo organų nariai, darbuotojai ir administracijos vadovas (nurodyti vardus, pavardes, telefonų ir faksų numerius, el. pašto adresus)

Generalinė direktorė

Loreta Načajienė

Tel: (8-5) 2393 444

Loreta.Nacajiene@luminorgroup.com

Vyriausioji finansininkė

Dalia Markūnienė

Tel: (8-5) 2393 444

Dalia.Markuniene@luminorgroup.com

31.2. jeigu ataskaitą rengia konsultantai arba ji rengiama padedant konsultantams, nurodyti konsultantų vardus, pavardes, telefonų ir faksų numerius, el. pašto adresus

Rengiant šią ataskaitą konsultantų paslaugomis nebuvo naudojamosi.